

Uchwała Nr X / 92 / 2003
Rady Miejskiej w Bobolicach
z dnia 6 października 2003 roku

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bobolice
na lata 2003 - 2013**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1996 r., Nr 13, poz. 74 z późniejszymi zmianami) oraz art. 110 ust.1 – 4 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 1998 r., Nr 155, poz. 1014 z późn. zm.) Rada Miejska i Gminy uchwała co następuje:

§ 1

Uchwała się Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Bobolice na lata 2003 – 2013.

§ 2

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Bobolice na lata 2003 – 2013 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3

Rada Miejska w Bobolicach raz w roku będzie dokonywała oceny wdrażania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bobolice na lata 2003 – 2013.

§ 4

Traci moc Uchwała Nr XXX/209/2001 Rady Miejskiej w Bobolicach z dnia 30 marca 2001 r. w sprawie Lokalnej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bobolice na lata 2001 – 2006.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**STRATEGIA ROZWOJU
MIASTA i GMINY BOBOLICE
NA LATA 2003-2013**

URZĄD MIEJSKI W BOBOLICACH
UL. RATUSZOWA 1
76-020 BOBOLICE
<http://www.bobolice.com.pl>

STRATEGIA POWSTAŁA W RAMACH PRAC DORADCZYCH
STOWARZYSZENIA „PARTNERZY DLA SAMORZĄDU”

LIPIEC 2003

Szanowni Państwo,

W marcu 2003 roku podjęliśmy decyzję o przystąpieniu do opracowania Strategii Rozwoju. Do współpracy w tworzeniu tego ważnego dokumentu zaprosiliśmy doradców ze Stowarzyszenia „Partnerzy dla Samorządu” z Puszczykowa koło Poznania. Wkrótce potem rozpoczęliśmy zbieranie materiałów potrzebnych do opracowania kompleksowego Raportu o stanie Gminy, a następnie Strategii jej rozwoju.

Prace związane ze zbieraniem niezbędnych danych statystycznych, przygotowaniem Raportu o stanie gminy, formułowaniem misji, celów i projektów realizacyjnych były prowadzone przez szeroki zespół osób, zarówno pracowników Urzędu, radnych, jak i reprezentantów różnych organizacji i instytucji, które na co dzień z nami współpracują.

Po spotkaniach warsztatowych oraz dyskusjach w zespołach problemowych, prowadzonych wiosną 2003 roku, powstały konkretne rekomendacje dotyczące rozwoju Gminy w latach 2003-2013, które bazują na istniejących, rzeczywistych uwarunkowaniach zewnętrznych i wewnętrznych. Dodatkowymi elementami, do których odwołuje się ta Strategia są: koncepcja zrównoważonego rozwoju ze Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro oraz różnego rodzaju krajowe dokumenty planistyczne, takie jak Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego czy Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Realizacja projektów, które zostały uwzględnione w tym dokumencie będzie przyczyniać się do wypełniania założeń w nich zawartych.

Zespół przygotowujący strategię zdaje sobie sprawę z konieczności ciągłego udoskonalania powstałego programu strategicznego. **Strategia nie jest bowiem dokumentem zarządzania operacyjnego, który tak jak budżet gminy, musi być wykonany. Jest to plan zamierzeń pokazujący kierunki rozwoju gminy.** Jego wykonanie zależy od wielu instytucji i zewnętrznych czynników. Pokazuje on jednak faktyczny stan zasobów gminy w roku 2003 i stanowi początek nowego, wieloletniego procesu rozwoju. Wyznaczone projekty realizacyjne będą zapewne modyfikowane przez zmieniające się warunki zewnętrzne, ale zawsze powinny być zbieżne z misją gminy, która mówi o rozwoju rolnictwa i innych form przedsiębiorczości oraz dążeniu do zapewnienia dobrych warunków życia wszystkim mieszkańcom przy wykorzystaniu istniejących możliwości.

Za powstanie tego dokumentu składam serdeczne podziękowania konsultantom ze Stowarzyszenia „Partnerzy dla Samorządu” oraz wszystkim mieszkańcom gminy, którzy uczestniczyli w pracach nad strategią.

Burmistrz Bobolic

SPIS TREŚCI

<u>1. PROCES I METODA OPRACOWANIA STRATEGII</u>	7
<u>2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY</u>	10
<u>3. STRUKTURA STRATEGII, MISJA, CELE, PROGRAMY I PROJEKTY STRATEGICZNE</u>	16
<u>3.1. Struktura strategii</u>	16
<u>3.2. Otwarty charakter planowania strategicznego</u>	17
<u>3.3. Założenia i kryteria przyjęte w czasie prac nad identyfikacją projektów do strategii</u>	17
<u>4. DEKLARACJA MISJI I CELE STRATEGICZNE MIASTA I GMINY BOBOLICE</u>	19
<u>4.1. Misja miasta i gminy Bobolice</u>	19
<u>4.2. Drzewo celów i problemów</u>	19
<u>4.3. Cele strategiczne</u>	21
<u>I. ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NA TERENIE MIASTA I GMINY ZMIERZAJĄCA DO ZAPEWNIENIA WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW</u>	22
<u>II. WSZECHESTRONNE WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO W OPARCIU O ISTNIEJĄCY POTENCJAŁ ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW</u>	23
<u>III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH Z WYKORZYSTANIEM INICJATYWY MIESZKAŃCÓW</u>	23
<u>4.4. Schemat - struktura budowy Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bobolice</u>	25
<u>5. PROGRAMY I PROJEKTY STRATEGICZNE</u>	26
<u>Opisy programów i projektów w Celu strategicznym nr I</u>	27
<u>Opisy programów i projektów w Celu strategicznym nr II</u>	33
<u>Opisy programów i projektów w Celu strategicznym nr III</u>	38
<u>6. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE STRATEGII ROZWOJU</u>	42
<u>6.1. Monitorowanie strategii</u>	43
<u>6.2. Zagrożenia związane z oceną wdrażania strategii</u>	46
<u>7. ZARZĄDZANIE URZĘDEM</u>	47
<u>ZAŁĄCZNIK – TABELA PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH</u>	48

LISTA OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W SPOTKANIACH I PRACACH DOTYCZĄCYCH STRATEGII

I. Z RAMIENIA ZLECENIOBIORCY

1. Radosław Szarleja
2. Bartłomiej Kustoń
3. Waldemar Pruss

II. Z RAMIENIA URZĘDU MIEJSKIEGO W BOBOLICACH

1. Mieczysława Brzoza - z-ca Burmistrza Bobolic
2. Ryszard Waszkiewicz
3. Ryszard Małyszek
4. Barbara Mirosławska
5. Zofia Białkowska
6. Renata Tomczak
7. Longina Reinert
8. Iwona Maliszewska
9. Halina Dziubak (Michalak)

III. POZOSTALI PRACOWNICY I GOŚCIE

1. Sylwester Sobański – Burmistrz Bobolic
2. Teresa Halasz
3. Jolanta Pindelska
4. Grażyna Sikorska
5. Witold Sikorski
6. Jan Kucharski
7. Stanisław Grudziński
8. Tadeusz Zych
9. Piotr Kowalczyk
10. Stanisław Korbus
11. Zbigniew Stefański
12. Robert Prusiński
13. Elżbieta Karolik
14. Mariusz Bednarz
15. Czesław Właźlak
16. Wiesław Szymański
17. Bożena Aksiutin
18. Małgorzata Ksel
19. Arkadiusz Klimek
20. Bronisława Kucharska
21. Beata Kostewicz
22. Cecylia Kula-Tomaszewska
23. Elżbieta Kwaśniewska
24. Małgorzata Bielecka
25. Piotr Kowalczyk
26. Iwona Ziótek
27. Stanisław Karbowski
28. Wojciech Krzyśko
29. Tomasz Tuziemski
30. Jarosław Sienkiewicz
31. Andrzej Kaczanowicz
32. Edmund Orlikowski
33. Lech Stępień
34. Krzysztof Kądziela

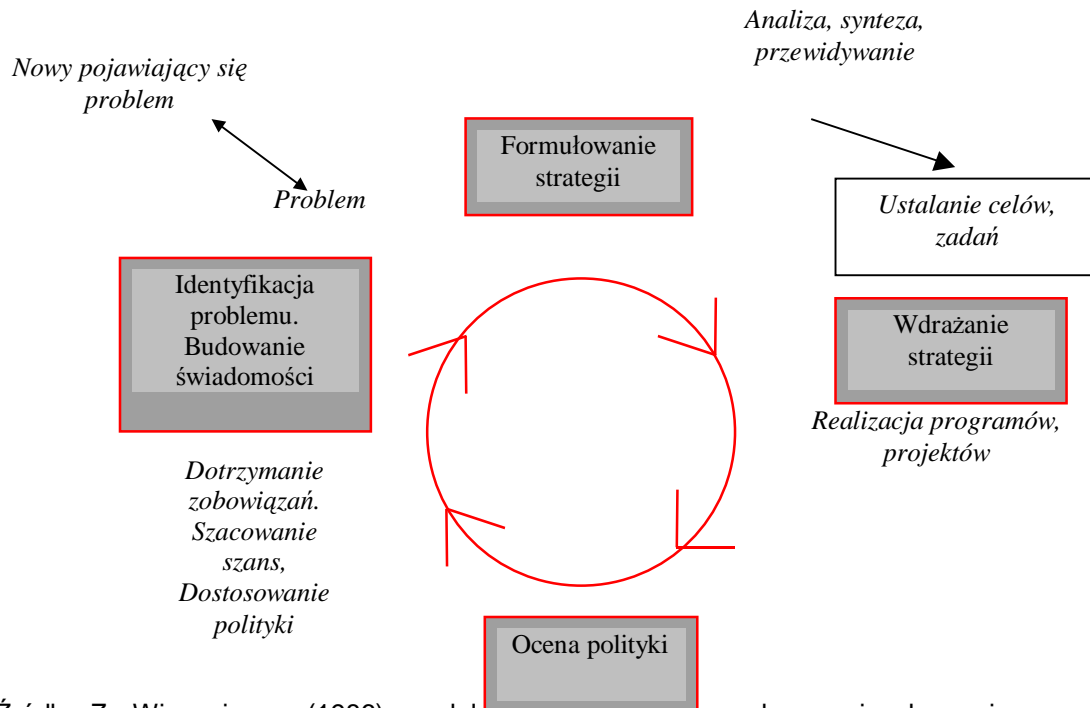
-
35. Zdzisław Olender
 36. Agnieszka Załuska
 37. Jan Aksiutin
 38. Zdzisław Strzelczak
 39. Justyna Jaworska-Balcerak
 40. Irena Samoń-Kowalska
 41. Sławomir Chmiel
 42. Artur Tomczak
 43. Władysław Durał
 44. Grzegorz Pecolt
 45. Irena Kądziela

1. PROCES I METODA OPRACOWANIA STRATEGII

Po kilku miesiącach intensywnych prac dobiegł końca proces opracowywania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bobolice*, który rozpoczął się w marcu 2003 roku podpisaniem umowy między Miastem i Gminą Bobolice a Stowarzyszeniem „Partnerzy dla Samorządu” z siedzibą w Puszczykowie k/ Poznania. Prace nad dokumentem były prowadzone przez zespół konsultantów Stowarzyszenia w składzie:

- § Bartłomiej Kustoń
- § Radosław Szarleja
- § Małgorzata Ornoch-Tabędzka
- § Waldemar Pruss

Przebieg tego procesu był zgodny z podstawowymi zasadami planowania strategicznego. Model zarządzania strategicznego w literaturze przedstawiany jest najczęściej w postaci cyklu: analiza → planowanie → wdrażanie → ocena, która w kolejnej fazie przyjmuje postać korekty planów. Przedstawia to rysunek poniżej.

Źródło: Za Winseniusem (1986), model używany w programach rozwoju ekonomicznego ONZ (UNEP 1994)

Zgodnie z powyższym modelem, formułowanie strategii w gminie zostało poprzedzone sporządzeniem kompleksowego *Raportu o Stanie Gminy Bobolice*. Jak przedstawiono we wstępie dokumentu Raportu, celem jego przygotowania było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną.

Już w marcu 2003 roku zostały przeprowadzone warsztaty dla przedstawicieli gminy, w trakcie których szczegółowo omówiono proces sporządzania diagnozy stanu gminy, przedstawiono zakres niezbędnych informacji do opracowania Raportu oraz zaprezentowano oprogramowanie do zbierania i analizy danych. Oprogramowanie to zostało opracowane przez konsultantów Stowarzyszenia. Ma ono postać arkusza kalkulacyjnego Excel, w którym została zaprojektowana baza danych. Zostały do niej wpisane informacje, opisujące wszystkie dziedziny życia w gminie wraz z możliwością ich przetwarzania na wskaźniki liczbowe i prezentacji w postaci graficznej.

Zbieraniu danych poświęcono kilka następnych tygodni. Praca ta była realizowana przez pracowników Urzędu Miejskiego oraz wielu innych jednostek pod kierunkiem Zastępcy Burmistrza

Pani Mieczysławy Brzozy.

Zgromadzone zostały szczegółowe dane o wszystkich aspektach funkcjonowania gminy według danych dostępnych na dzień opracowywania Raportu, jak również za kilka lat wstecz. Dzięki temu powstała możliwość dokonywania analizy historycznej, czyli wszechstronnego porównywania poziomu rozwoju gminy na przestrzeni ostatnich kilku lat. Raport pokazał także pewne trendy rozwojowe i stał się podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju gminy. Jest on opisem stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji strategii, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych działań.

Sporządzony Raport stał się punktem wyjścia do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy. Dla całego procesu budowania strategii podstawową kwestią było przyjęcie określonej metodologii. Przyjęty model został wypracowany przez pracowników byłego poznańskiego biura Programu Partnerstwa dla Samorządu Terytorialnego (LGPP), a następnie założycieli Stowarzyszenia „Partnerzy dla Samorządu”. W założeniach stosuje on podstawy zarządzania strategicznego, przeniesione z doświadczeń amerykańskich jednostek samorządu terytorialnego, jednak z szerokim uwzględnieniem specyfiki polskiego prawodawstwa oraz potrzeb i możliwości rozwojowych polskich samorządów (szerzej na ten temat będzie mowa w dalszej części niniejszego dokumentu). Przyjęta metoda wprowadza wiele unikatowych rozwiązań, możliwych do zastosowania przede wszystkim w mniejszych społecznościach lokalnych, takich jak: aktywna pomoc ze strony gminy w zbieraniu danych, uczestnictwo w interpretacji tych danych i sporządzeniu diagnozy stanu gminy oraz szeroka partycypacja przedstawicieli różnych instytucji z terenu gminy w określaniu możliwości rozwojowych i budowaniu programów strategicznego rozwoju.

Pierwsze warsztaty strategiczne odbyły się w dniu 8 maja 2003 roku z udziałem przedstawicieli społeczności gminnej - pracowników Urzędu Miejskiego, radnych, sołtysów, szefów jednostek i instytucji, działających na terenie gminy. W pierwszej części były one poświęcone podsumowaniu diagnozy stanu gminy, zaprezentowanej przez konsultantów w podziale na poszczególne aspekty życia gminy. Analiza dotychczas zgromadzonych danych pozwoliła na zidentyfikowanie zarówno silnych stron gminy, jak i pewnych braków i problemów, które zostały omówione i uzupełnione w trakcie plenarnej dyskusji. Stały się one podstawą procesu planistycznego, bowiem silne strony są tymi cechami, na których należy bazować planując dalszy rozwój gminy. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców. Dzięki temu, w drugiej części spotkania, na podstawie wyników dotychczasowych prezentacji i dyskusji, zdołano sporządzić wstępną listę „spraw do załatwienia” w gminie, czyli przedsięwzięć do realizacji w perspektywie następnych kilku lat. W końcowej części warsztatów wspólnie sformułowano hasła do misji gminy.

Po pierwszych warsztatach konsultanci dokonali uporządkowania listy „spraw do załatwienia” w grupy o zbliżonej tematyce oraz przygotowali kilka propozycji misji gminy.

Drugie warsztaty strategiczne odbyły się 13 maja 2003. W ich pierwszej części jeszcze raz wspólnie omówiono i ostatecznie zatwierdzono zestawienie silnych stron oraz braków i problemów w gminie, będące syntetyczną formą podsumowania analizy obecnego stanu gminy. W kluczowej części spotkania konsultanci zaproponowali pierwszą wersję struktury strategii, to znaczy „spraw do załatwienia”, uporządkowanych w zestaw celów, programów i projektów strategicznych do realizacji w gminie do 2013 roku. Propozycja ta została omówiona i wzbogacona o nowe kwestie, zgłaszane przez uczestników spotkania.

Na spotkaniu konsultanci przedstawili również propozycje misji gminy, z których została wybrana (i zmodyfikowana) ta wersja, która, zdaniem uczestników, najlepiej odpowiadała charakterowi i aspiracjom Bobolic. W końcowej części warsztatów konsultanci zapoznali uczestników z dalszym przebiegiem prac nad dokumentem Strategii, to znaczy sposobem doprecyzowania projektów strategicznych w formie tak zwanych tabel realizacyjnych, aby te ostatnie mogły się stać praktycznymi narzędziami wdrażania strategii, wskazującymi, co, kto, kiedy, jak i za ile powinien zrobić, aby zaplanowane przedsięwzięcia zostały faktycznie wprowadzone w życie.

Tabele realizacyjne poszczególnych projektów zostały przekazane najbardziej kompetentnym w danej dziedzinie osobom w gminie, które indywidualnie dokonały uszczegółowienia projektów. Rozpisując poszczególne projekty wykorzystano opracowaną w latach 70-tych przez USAID metodę LogFrame. Każdy z opisanych projektów zawiera określone następujące elementy: cel, jednostkę odpowiedzialną za realizację projektu, zadania niezbędne do realizacji celu, czas realizacji i wykonawcę każdego zadania, koszt realizacji oraz źródła finansowania. Sam kształt tabel został oparty o karty wzorów projektów inwestycyjnych, zaczerpnięte z formularzy aplikacyjnych funduszy pomocowych i przedakcesyjnych Unii Europejskiej i dostosowany do potrzeb planowania strategicznego.

W kolejnym etapie prac konsultanci uzasadnili wybór i opisali wszystkie cele, programy i projekty strategiczne oraz do każdego projektu opracowali zestaw mierników jego wykonania po to, aby w każdej chwili istniała możliwość sprawdzenia, czy przyjęte zadania są realizowane terminowo i w sposób określony w dokumencie strategii. Weryfikacji uległy również przygotowane wcześniej tabele – najpierw ich zawartość była korygowana przez konsultantów, a następnie ponownie dyskutowana z przedstawicielami samorządu.

W pracy nad wszystkimi powyższymi elementami strategii uwzględniono wymagania pryncypiów zarządzania strategicznego, które składają się z czterech zasadniczych faz działania: diagnozy, planowania, wdrożenia i oceny. Kluczowym elementem w przygotowaniu strategii rozwoju jest planowanie, ale o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia. Ponieważ większość problemów związanych z realizacją strategii wynika najczęściej z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w przedstawionym dokumencie starano się stworzyć jak najbardziej przejrzysty schemat programów i projektów realizacyjnych, ułatwiający zrozumienie ich zasadności. Duży nacisk położono na opisanie celów, programów i poszczególnych projektów, które jako finalne „produkty” przeprowadzonych zajęć warsztatowych wynikają bezpośrednio z opisanych w pierwszej części strategii (diagnozie) uwarunkowań rozwojowych oraz z przyjętych strategicznych kierunków rozwoju gminy.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości), O - Opportunities (możliwości), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

W gminie Bobolice skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów gminy, jej atutów i problemów, przyjmując z definicji zewnętrzne ograniczenia związane z położeniem geograficznym, obowiązującym w Polsce systemem legislacyjnym, poziomem rozwoju gospodarczego, czy też stanem finansów publicznych.

Analizie poddano pięć najważniejszych obszarów działalności gminy:

- finanse gminy
- infrastrukturę
- rozwój gospodarczy
- oświatę, kulturę i sport
- zdrowie, pomoc społeczną i bezpieczeństwo publiczne.

Wykonana podczas warsztatów analiza sytuacji w poszczególnych dziedzinach przedstawia się w sposób następujący:

FINANSE GMINY

Silne strony	Braki, problemy
<ul style="list-style-type: none">• Realny wzrost dochodów w latach 2000 i 2002	<ul style="list-style-type: none">• Realny spadek dochodów w latach 1999 i 2001
<ul style="list-style-type: none">• Duży wzrost wartości i udziału podatku od nieruchomości w podatkach lokalnych – z 37% do 58%	<ul style="list-style-type: none">• Niekorzystne zmiany w strukturze dochodów budżetowych – wzrost roli subwencji, a spadek udziału dochodów własnych - do 29% (gł. udziału w podatkach budżetu Państwa)
<ul style="list-style-type: none">• Spadek dopłat do utrzymania budynków komunalnych	<ul style="list-style-type: none">• Spadek wartości i udziału inwestycji – z 2,5 do 1,5 mln zł (z 23% do 11%), ograniczone środki na inwestycje w infrastrukturę komunalną
	<ul style="list-style-type: none">• Poziom wydatków na kulturę oraz kulturę fizyczną, sport i turystykę (w sumie ok. 3%)
	<ul style="list-style-type: none">• Duża liczba mieszkań komunalnych
	<ul style="list-style-type: none">• Niska aktywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych w minionych latach

Stan finansów miasta i gminy Bobolice jest typowy dla przeciętnych polskich gmin miejsko-wiejskich i wiejskich, gdzie poziom dochodów jest w ok. 50% determinowany wysokością subwencji (głównie oświatowej), a podatki i opłaty lokalne dostarczają mniej niż 20% ogólnych wpływów budżetowych (w Bobolicach charakterystyczna cecha jest fakt, iż podatek rolny stanowił tylko od 19 do 27 % całości podatków lokalnych przy średniej dla gmin wiejskich około 40%). Wysoki jest natomiast udział podatku od nieruchomości w tej kategorii zbliżający się do 60 % całości pozycji „Podatki i opłaty lokalne”.

Po stronie wydatków najbardziej znaczącą pozycję stanowią wydatki na oświatę (ponad 53%). Niepokój budzi malejący w ostatnich latach poziom wydatków inwestycyjnych (w latach 1998-2002 kolejno 22,6%, 16,6%, 19,8%, 14,8%, 11,1%) w stosunku do ogólnych możliwości budżetowych, świadczy o rozwojowej stagnacji gminy. W ostatnich latach prawie całość wydatków inwestycyjnych miała miejsce w sferze infrastruktury komunalnej (przede wszystkim gospodarka wodno – ściekowa) i oświaty.

Biorąc pod uwagę ogrom potrzeb w tych dziedzinach oczywistym staje się fakt, że najistotniejsze zadania w strategii rozwoju gminy będą musiały dotyczyć właśnie tych sfer.

Dość niekorzystny wydaje się spadek udziału dochodów własnych do 29% oraz wzrost roli subwencji w całości budżetu (w 2000 r. udział dochodów własnych w dochodach budżetów polskich miast wynosił średnio 54,8%). Wskazuje to na znaczny spadek samodzielności finansowej samorządu boboliczkiego i brak możliwości stabilnego planowania budżetu w oparciu o stałe duże dochody zależne od lokalnej gospodarki.

INFRASTRUKTURA WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Silne strony	Braki, problemy
<ul style="list-style-type: none"> Położenie przy ważnej drodze krajowej nr 11 (Poznań-Koszalin) 	<ul style="list-style-type: none"> Nie rozwinięte funkcje miejskie z racji bliskości Koszalina i Szczecinka (administracja, funkcje obsługi biznesu i usług)
<ul style="list-style-type: none"> Prawie całkowite zwodociągowanie miasta i gminy (98 % gospodarstw podłączonych do wodociągu) 	<ul style="list-style-type: none"> Zły stan nawierzchni drogowych na terenie gminy, brak sygnalizacji świetlnej oraz nowoczesnego systemu oświetlenia
<ul style="list-style-type: none"> Nowa stacja uzdatniania wody 	<ul style="list-style-type: none"> Brak sieci kanalizacyjnej w części gminy (44% gospodarstw domowych)
<ul style="list-style-type: none"> Postępująca kanalizacja (rozbudowana oczyszczalnia, planowane kolejne przyłącza, w ciągu ostatnich 5 lat podłączono kolejne 2 % gospodarstw domowych) 	<ul style="list-style-type: none"> Niedokończona gazyfikacja
<ul style="list-style-type: none"> Stosunkowo nowa oczyszczalnia ścieków w Bobolicach 	<ul style="list-style-type: none"> Wysypisko wypełnione w ciągu 4 lat
<ul style="list-style-type: none"> Rozpoczęta gazyfikacja miasta 	<ul style="list-style-type: none"> Brak kompleksowej segregacji odpadów
<ul style="list-style-type: none"> Likwidacja części małych palenisk domowych w ciągu ostatnich lat 	<ul style="list-style-type: none"> Postępujące ubożenie społeczeństwa
<ul style="list-style-type: none"> Pełna telefonizacja miasta i gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Duże, gwałtownie rosnące zaległości w opłatach za wodę (z 17 tys. w 1998 do 43 tys. w 2002) i odprowadzanie ścieków (z 7 tys. w 1998 do 32 tys. w 2002)
	<ul style="list-style-type: none"> Malejące realnie wydatki na inwestycje z 22,6 na 11,1 % całości wydatków)
	<ul style="list-style-type: none"> Duża liczba mieszkań w zasobie komunalnym (438 sztuk)
	<ul style="list-style-type: none"> Zły stan mieszkań komunalnych (remonty w 2002 pochłonęły 123 tys. zł)
	<ul style="list-style-type: none"> Brak obwodnicy miasta

Przeprowadzona analiza i wyniki dyskusji w trakcie warsztatów strategicznych pozwoliły na dokładne zidentyfikowanie najistotniejszych problemów w sferze infrastruktury technicznej - niski stopień skanalizowania gminy, niedokończona z znacznej części gazyfikacja, czy też niezbyt dobry stan dróg. Z drugiej strony wiele w omawianej sferze już zrobiono – prawie wszystkie gospodarstwa domowe mają dostęp do sieci wodociągowej, mocno posunęła się budowa sieci kanalizacyjnej, rozbudowano oraz zmodernizowano oczyszczalnię ścieków w mieście Bobolice. Niestety problemem, który w najbliższych latach pojawi się w Bobolicach jest kwestia wysypiska odpadów komunalnych.

Zarówno dla poziomu życia mieszkańców, jak i możliwości rozwoju gospodarczego położenie gminy nie jest jednoznaczne. Bobolice leżą przy uczęszczanej drodze krajowej, jednak nie jest to droga o znaczeniu transeuropejskim. Dodatkowo samo miasto nie ma silnych bodźców rozwojowych, z Bobolic raczej się wyjeżdża, żeby załatwić „ważne” sprawy w Koszalinie czy Szczecinku, niż przyjeżdża się tutaj.

Sąsiednie miasta są również znaczącymi ośrodkami edukacyjnymi, co powoduje przyzwyczajanie młodzieży z terenu miasta i gminy do myśli o opuszczeniu rodzinnych stron. Bobolice nie rozwijają się dynamicznie z powodu braku środków na inwestycje, dobrym bodźcem rozwojowym mogą być w przyszłości środki z europejskich funduszy strukturalnych, przeznaczone na dobrze przemyślane inicjatywy wspierające lokalne działania w zakresie zarówno budowy infrastruktury jak i spraw społecznych.

ROZWÓJ GOSPODARCZY

Silne strony	Braki, problemy
<ul style="list-style-type: none"> • Duża ilość lasów umożliwiającą rozwój przemysłu drzewnego i leśnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak funduszy poręczeniowych
<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie niskie ceny gruntów i kosztów produkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak ośrodka wspierania przedsiębiorczości
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięta infrastruktura telekomunikacyjna 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie, rosące bezrobocie (szczególnie wśród osób z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym)
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne położenie turystyczne, czyste środowisko naturalne 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak terenów uzbrojonych i wyznaczonych pod inwestycje przemysłowe
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> • Braki infrastruktury komunalnej
<ul style="list-style-type: none"> • Dodatkowe opłaty za gospodarowanie na niekorzystnych gruntach 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dużych zakładów przemysłowych na terenie gminy
<ul style="list-style-type: none"> • Rola zakładu karnego jako pracodawcy i usługodawcy 	<ul style="list-style-type: none"> • Tereny rolnicze o niekorzystnych warunkach gospodarowania
	<ul style="list-style-type: none"> • Brak systemu rozwoju usług turystycznych
	<ul style="list-style-type: none"> • Konieczność pobudzania inicjatywy mieszkańców, brak organizacji pozarządowej funkcjonującej w zakresie rozwoju społecznego i gospodarczego
	<ul style="list-style-type: none"> • Brak infrastruktury dla wdrażania systemów przekwalifikowania i reorientacji zawodowej
	<ul style="list-style-type: none"> • Zbyt małe wykorzystanie strony internetowej urzędu i zbyt mała skala promocji gminy

Pomimo, iż na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Bobolice grunty rolne stanowią 43 % całości powierzchni, należy stwierdzić, że panują tutaj raczej niekorzystne warunki do rozwoju rolnictwa. IUNG w Puławach zaliczył obszar gminy Bobolice do obszarów szczególnie niekorzystnych w wyniku porównania z innymi obszarami rolnymi przy użyciu Wskaźnika Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej.

Na podstawie tego badania Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaliczyło gminę Bobolice do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (Less Favorite Areas). Ta decyzja może mieć wielkie znaczenie dla rozwoju rolnictwa na terenie gminy. W momencie wejścia Polski do UE rolnicy z terenu gminy będą otrzymywać dodatkowe dopłaty do produkcji rolnej wynikające właśnie z tej kwalifikacji. Będą to środki dodatkowe, tzn., że przeciętny rolnik w kraju będzie otrzymywać kwotę o kilkadziesiąt procent mniejszą niż rolnik w Bobolicach za taką samą jednostkę produkcji.

Dla rolnictwa powinny więc nastać czasy, w których z jednej strony będzie ono musiało konkurować na rynku z produktami państw członkowskich UE, jednak będzie również bezpośrednio otrzymywało bodźce rozwojowe w postaci dużych dopłat bezpośrednich. Dodatkowo szczególnie atrakcyjne są na terenie gminy warunki do rozwoju agroturystyki. Należy pamiętać, że Bobolice są gminą przede wszystkim rolniczą, jednak ostatnie lata pokazały, że z agroturystyki również można z powodzeniem się utrzymać. Dla rozwoju działalności pozarolniczej istotną przeszkodą jest niski potencjał gospodarczy całego subregionu, dlatego w strategii zostaną silnie uwypuklone elementy związane z rozwojem rolnictwa, agroturystyki i wykorzystaniem istniejących walorów środowiska naturalnego.

Tymczasem w sferze wspierania MŚP oraz rozwoju inwestycji niestety wiele jest w Bobolicach do zrobienia. Konieczne do realizacji są działania organizacyjne ułatwiające prowadzenie zarówno małych, jak i dużych przedsiębiorstw. Brakuje organizacji wspierających osoby chcące otworzyć działalność gospodarczą oraz mechanizmów związanych z rozwojem większych inwestycji. Bardzo ważnym i oczekującym na rozwiązanie problemem jest zapewnienie możliwości wykształcenia zawodowego na terenie miasta oraz systemu doksztalcania i przekwalifikowania dla zainteresowanych bezrobotnych mieszkańców miasta i gminy. W chwili obecnej planowane są już działania zmierzające do rozwiązania tej kwestii, opisane w niniejszej strategii.

OŚWIATA, WYCHOWANIE, KULTURA

Silne strony	Braki, problemy
<ul style="list-style-type: none"> Rozwinięty system oświaty publicznej szczebla podstawowego 	<ul style="list-style-type: none"> Mała liczba pracowni przedmiotowych w szkołach
<ul style="list-style-type: none"> Liceum zaoczne na terenie miasta 	<ul style="list-style-type: none"> Brak gabinetów pielęgniarek w szkołach (poza Bobolicami)
<ul style="list-style-type: none"> Wysoki udział wydatków na oświatę w całości budżetu 	<ul style="list-style-type: none"> Brak sal gimnastycznych przy 2 szkołach
<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja oświatowa prowadzona z budżetu, zakończona szkoła w Dargini 	<ul style="list-style-type: none"> Brak świetlic i stołówek w niektórych szkołach
<ul style="list-style-type: none"> Aktywna działalność instytucji oświaty, kultury i sportu w zakresie organizacji imprez lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> Brak oddzielnego budynku Gimnazjum w Bobolicach
<ul style="list-style-type: none"> Przedszkole na terenie miasta 	<ul style="list-style-type: none"> Brak liceum dziennego w mieście
<ul style="list-style-type: none"> Wysokie kwalifikacje kadry nauczycielskiej 	<ul style="list-style-type: none"> Brak powszechnego dostępu do Internetu na terenie gminy
<ul style="list-style-type: none"> Duży odsetek osób kształcących się w szkołach średnich i wyższych 	<ul style="list-style-type: none"> Rosnące zapotrzebowanie na usługi przedszkolne
<ul style="list-style-type: none"> Aktywność ekologiczna mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> Wysoce niezadowolający stan stadionu w Bobolicach
	<ul style="list-style-type: none"> Klasy łączone w szkołach wiejskich
	<ul style="list-style-type: none"> Uboga oferta zajęć MGOK w Bobolicach

Analiza sytuacji oświaty w gminie doprowadziła do wniosku, że dbałość o poprawę warunków nauczania była w ostatnich latach jednym z podstawowych priorytetów władz samorządowych. Nie oznacza to, że wszystko w tej dziedzinie udało się zrealizować – w dalszym ciągu Bobolice nie dysponują nowym kompleksem szkolnym prowadzącym działalność w zakresie szkolnictwa gimnazjalnego, ponadgimnazjalnego i zawodowego. Dalszej rozbudowy, modernizacji i doposażenia wymagają inne szkoły na terenie gminy. Ważną kwestią hamującą rozwój społeczności w dzisiejszych czasach jest również kwestia powszechnego dostępu do internetu, który wydaje się w dalszym ciągu usługą dla wybranych na terenie miasta i gminy. W najbliższych latach usługa dostępu do internetu powinna tanieć i stawać się technologicznie coraz bardziej dostępną.

Kształcenie jest w dzisiejszych czasach jednym z podstawowych warunków rozwoju gospodarczego, dlatego dalsze rozwijanie i poprawa poziomu bazy szkolnej, przemyślana reorganizacja sieci szkół podstawowych i zwiększenie oferty edukacyjnej powinno stać się jednym z podstawowych kierunków działania w najbliższych latach.

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO

Silne strony	Braki, problemy
<ul style="list-style-type: none"> Spadek liczby popełnianych przestępstw 	<ul style="list-style-type: none"> Kradzieże - związek z pauperyzacją społeczeństwa
<ul style="list-style-type: none"> Forma organizacyjna służby zdrowia nie wymaga dofinansowania z budżetu gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Zagrożenie narkomanią
<ul style="list-style-type: none"> Pogotowie Ratunkowe w Bobolicach 	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby bezrobotnych na terenie miasta i całego powiatu
<ul style="list-style-type: none"> Malejąca w ostatnim okresie ilość skarg mieszkańców na pracę Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobolicach 	<ul style="list-style-type: none"> Brak mieszkań socjalnych
<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none"> Słaby dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej
	<ul style="list-style-type: none"> Zbyt krótki czas otwarcia apteki, brak dyżurów nocnych
	<ul style="list-style-type: none"> Brak środków na zadania własne pomocy

	społecznej
	• Brak środków na prace interwencyjne
	• Brak wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych zajmujących się opieką społeczną
	• Brak infrastruktury dla kompleksowego prowadzenia usług społecznych

Na terenie gminy nie ma też problemów z dostępem do podstawowych usług zdrowotnych, odczuwalny jest natomiast brak specjalistów z różnych dziedzin. Zgodnie z ustawowymi obowiązkami aktywnie działa również na terenie gminy Ośrodek Pomocy Społecznej. Ograniczone środki na działalność w tym zakresie powodują, że gmina nie jest w stanie w pełni pomóc wszystkim potrzebującym, jednak podejmuje się wiele inicjatyw w tej dziedzinie. Odczuwalny jest natomiast brak organizacji, które mogłyby wspomóc działania samorządu i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobolicach w zakresie pomocy dla ubogich środowisk na terenie gminy.

Na terenie gminy pojawiły się również w ostatnich latach zagrożenia związane z bezpieczeństwem mieszkańców- rosnąca liczba kradzieży, narkomania to zjawiska, które pojawiły się w gminach całej Polski i w chwili obecnej konieczne jest planowanie i realizacja działań im zapobiegających.

* * *

Zaprezentowane powyżej wyniki analizy sytuacji gminy, przeprowadzonej z udziałem jej mieszkańców, stały się podstawą procesu planistycznego, bowiem silne strony są tymi cechami, na których należy bazować planując dalszy rozwój gminy. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców gminy.

3. Struktura strategii, misja, cele, PROGRAMY I prOJEKTY strategiczne

3.1. Struktura strategii

Strategia opracowana według metody zaproponowanej przez Stowarzyszenie „Partnerzy dla Samorządu” jest dokumentem o określonej strukturze. Najważniejszym, wyjściowym elementem jest **misja** rozwoju gminy, która określa, jaki powinien być kierunek rozwoju gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Tworzenie misji jest procesem szeroko opisywanym w pracach teoretyków zajmujących się zarządzaniem strategicznym, zarówno w samorządzie jak i w firmach komercyjnych. Różne mogą być style misji i jej zawartość merytoryczna oraz rozpiętość. Sposób dochodzenia do ostatecznej wersji w ramach tego projektu został opisany w rozdziale opisującym proces prac nad strategią. Sama misja natomiast jest sentencją, która najlepiej ujmuje główne kierunki działania samorządu, jednocześnie wskazuje priorytety działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Strategia jest zorganizowana na kilku poziomach, strukturą swoją przypomina piramidę, której wierzchołek stanowi misja. Następnie wyróżniono niższe poziomy planowania:

1. Cele strategiczne
2. Programy strategiczne
3. Projekty realizacyjne
4. Zadania do wykonania

Każdy cel, program i projekt zostają w dokumencie strategii dokładnie uzasadnione i scharakteryzowane.

Następnym po misji poziomem planowania są **cele strategiczne**. Wynikają one bezpośrednio z misji – konkretnie definiują kierunki rozwoju gminy tam określone, jednocześnie pozwalają na zachowanie jasnego podziału strategii, grupując poszczególne programy i projekty. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jego misji. Z kolei **programy strategiczne** są „tematami” działań, których wykonanie powoduje osiągnięcie określonych celów. Programy strategiczne grupują projekty związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia czy działaniami samorządu. **Projekty realizacyjne** to już konkretne przedsięwzięcia najłatwiej mierzalne przy wdrażaniu strategii. Projekty te zostały szczegółowo rozpisane. Każdy projekt opatrzone opisem, w którym przedstawiono uzasadnienie jego wyboru i zaliczenia do dokumentu strategii oraz czasami inne ważne dla jego realizacji informacje. Dodatkowo dla projektów opracowano specjalne tabele, w których zawarto informacje o **zadaniach**, czyli czynnościach do wykonania w ramach każdego projektu. Tabele projektów zawierają również inne informacje – opis celu, dla jakiego projekt jest realizowany, koszt realizacji poszczególnych zadań, informacje o jednostkach odpowiedzialnych oraz jednostce koordynującej projekt, i daty realizacji poszczególnych zadań. Poniżej przedstawiono opis poszczególnych elementów określanych w tabelach:

- a) cel realizacji projektu - w kilku słowach – zwięzłe określenie (szersze będzie zamieszczane w części opisowej), co realizacja danego projektu ma dać
- b) łączny koszt realizacji projektu – wpisujemy go na końcu jako sumę kosztów poszczególnych zadań, których koszty udało się w przybliżeniu podać; należy pamiętać, że strategia jest dokumentem kierunkowym i kwoty tu podane są orientacyjne i nie powodują konsekwencji budżetowych - chodzi tu o porównanie nakładów na poszczególne projekty w celu ich późniejszego zestawienia i możliwości przyszłej priorytetyzacji; kwoty podano w złotych
- c) jednostka koordynująca – pozycja ta opisuje kto ma przeprowadzić realizacji zadania, na kim będzie spoczywała inicjatywa lub kto jest organem decydującym
- d) źródła finansowania - tu podano nazwy funduszy, czy jednostek, z których możliwe jest otrzymanie środków na realizację projektu, czy których pomoc jest możliwa (jako nakład rozumiano również pomoc techniczną czy merytoryczną),
- e) wykonawca – to jednostka bezpośrednio wykonująca poszczególne zadania
- f) czas realizacji - czyli w przybliżeniu określenie lat, w których przewiduje się realizację projektu
- g) miary wykonania projektów - określają one wartości, które pozwolą co roku, lub w razie wystąpienia takiej konieczności sprawdzić, jakie są postępy w realizacji poszczególnych

zadań oraz czy przyjęte zadania są realizowane terminowo i w sposób określony w dokumencie strategii. Jeżeli postępy nie będą zadowalające, będą podstawą analizy przyczyn i ewentualnych korekt, czy działań zaradczych. Miary bywają bardzo różne w zależności od charakteru projektu czy zadań w nim proponowanych:

- wskaźniki liczbowe, np. liczba kilometrów rury, czy liczba wytyczonych szlaków turystycznych i ich długość, liczba przeprowadzonych szkoleń czy zajęć
- sam fakt zaistnienia jakiegoś zjawiska, np. powstanie biura obsługi, wydanie folderu, powstanie strony www
- typowe wskaźniki statystyczne np. liczba wypożyczeń per capita, gęstość transportu ma 1 km², itp.
- ewentualnie inne wartości.

W pracy nad przygotowaniem programów i projektów uwzględniono wymagania pryncypiów zarządzania strategicznego. Kluczowym elementem w przygotowaniu strategii rozwoju jest oczywiście planowanie, ale o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia. Ponieważ większość problemów związanych z realizacją strategii wynika z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w przedstawionym dokumencie starano się stworzyć przejrzysty schemat programów i projektów realizacyjnych ułatwiający zrozumienie ich zasadności. Duży nacisk położono na opisanie celów, programów i poszczególnych projektów, które są finalnymi „produktami” przeprowadzonych zajęć warsztatowych. Tworząc karty poszczególnych projektów wykorzystano elementy amerykańskiego modelu LogFrame, zmodyfikowanego i zaadoptowanego przez konsultantów do potrzeb projektowania strategii rozwoju gmin w Polsce. Najważniejszym elementem rozpoczynającym planowanie każdego projektu jest określenie celu, który identyfikuje efekty, jakie przewidywane są do osiągnięcia w czasie trwania projektu. Cały projekt zamyka natomiast podsumowanie w postaci zaproponowanych miar jego wykonania, które pomogą określić, w jaki sposób osiągamy zamierzony sukces, czyli dają odpowiedź na pytanie, czy i na ile zakładane cele zostały osiągnięte. W kartach projektów zawarte są jednocześnie informacje dotyczące czasu, przewidywanego budżetu i odpowiedzialności za ich realizację - są to również informacje ważne, które mogą być traktowane jako wskaźniki same w sobie.

3.2. Otwarty charakter planowania strategicznego

Należy pamiętać, iż strategia jako dokument kierunkowy pełni funkcję drogowskazu w realizacji przedsięwzięć gminy. Dlatego właśnie podane w szczegółowych tabelach projektów jak i w ich opisach informacje (proponowane zadania, koszty realizacji czy jednostki wykonujące) są propozycjami realizacji celów strategicznych w dążeniu do wypełnienia misji. Projektów tych nie należy uważać za zamknięte, przeciwnie, wraz ze zmieniającymi się warunkami wewnętrznymi i zewnętrznymi należy rozważać możliwość aktualizowania i poszerzania strategii i to na każdym poziomie planowania. Częsta aktualizacja strategii umożliwi utrzymanie jej aktualności przez szereg nadchodzących lat. Sama realizacja zaproponowanych projektów, a szczególnie tych związanych z podniesieniem warunków technicznych i organizacyjnych życia w gminie, ułatwi osiągnięcie przez gminę pożądanego statusu określonego w misji.

3.3 Założenia i kryteria przyjęte w czasie prac nad identyfikacją projektów do strategii

W czasie prac warsztatowych i późniejszych opracowań projektów pracowano w oparciu o poniższe założenia:

1. Wybrane, proponowane projekty spełniają najpilniejsze potrzeby społeczności lokalnej, takie jak:
 - inicjowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego
 - ochrona zasobów środowiska naturalnego, w myśl zasad zrównoważonego rozwoju
 - przeciwdziałanie najdotkliwiej odczuwalnym problemom społecznym, w tym likwidacja patologii społecznych i przeciwdziałanie bezrobociu
 - zaspokojenie potrzeb grup wymagających ukierunkowanych działań – dzieci, chorych, osób starszych i niepełnosprawnych.

-
2. Wybrane projekty mogą być związane z obligatoryjnymi, bieżącymi zadaniami samorządu, ale nie ograniczają się tylko do takich zadań.

Zaproponowane zostały również kryteria, które automatycznie predysponowały projekt do włączenia do strategii:

1. Projekt odpowiada projektom zgłoszonym do strategii województwa
2. Projekt jest zgodny z projektami proponowanymi przez inne jednostki (w tym również przez Starostwo Powiatowe)
3. Projekt jest już rozpoczęty

W trakcie planowania projektów uczestnicy warsztatów zastanawiali się, jakie są realne, szanse na ich wdrożenie. Jakie działania mogą decydować o tym, że przedsięwzięcie powiedzie się, a czego już na etapie planowania należy się wystrzeżać, by nie dopuścić do porażki.

4. DEKLARACJA MISJI I CELE STRATEGICZNE miasta i gminy Bobolice

4.1. Misja miasta i gminy Bobolice

Misja określa, jaki powinien być wizerunek gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Jest ona sentencją, która najlepiej ujmuje główne kierunki działania samorządu, jednocześnie wskazuje priorytety działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Na podstawie analizy silnych stron oraz braków i problemów, biorąc pod uwagę wszystkie zidentyfikowane uwarunkowania rozwoju gminy, sformułowano następującą deklarację:

Misją gminy Bobolice jest zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy nastawiony na wykorzystanie lokalnych zasobów naturalnych z ekologicznym rolnictwem i ciekawą ofertą turystyczną. Naszym celem jest pobudzanie inicjatywy mieszkańców i poprawa warunków ich życia.

Rozwój gminy ma więc nastąpić między innymi w oparciu o rozwój rolnictwa jako jednego z głównych kierunków działalności gospodarczej na terenie gminy oraz wzrost innych form przedsiębiorczości związanych z lokalnym potencjałem środowiska naturalnego, w tym turystyki. Rozwój gospodarczy gminy niewątpliwie powoduje zarówno większe możliwości rozwoju infrastruktury i świadczenia usług na rzecz ludności (dzięki większym dochodom budżetu gminy), jak i przyczynia się do większych dochodów indywidualnych gospodarstw domowych.

W „Strategii rozwoju województwa zachodniopomorskiego” zaliczono obszar miasta i gminy Bobolice do kategorii III F, którą opisano w sposób następujący:

„Obszar rozwoju wielofunkcyjnego o zróżnicowanych preferencjach funkcjonalno-przestrzennych. Rozwój funkcji turystycznej, rolniczej i leśnej oraz przetwórstwa rolno-leśnego o stopniu intensywności wynikającym z predyspozycji środowiska i zainwestowania. Selektywny rozwój innych funkcji produkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem istniejących gałęzi produkcji i przemysłu wydobywczego. Wielofunkcyjny rozwój wybranych obszarów ze szczególnym uwzględnieniem roli Szczecinka jako regionalnego ośrodka obsługi. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru, modernizacja dróg krajowych 11, 23 i 21. Zachowanie walorów środowiska i podwyższanie rygorów ochrony w wybranych obszarach.”

Z powyższego wynika, iż w całości misja, cele strategiczne oraz programy i projekty opisane niżej w dokumencie Strategii Miasta i Gminy Bobolice korespondują z założeniami rozwoju wyznaczonymi dla tego obszaru w strategii wojewódzkiej.

4.2. Drzewo celów i problemów

W wyniku prac warsztatowych i przeprowadzonej analizy atutów oraz braków i problemów występujących w gminie Bobolice da się określić strukturę problemów, które powinny odzwierciedlać cele zawarte w Strategii Rozwoju Gminy.

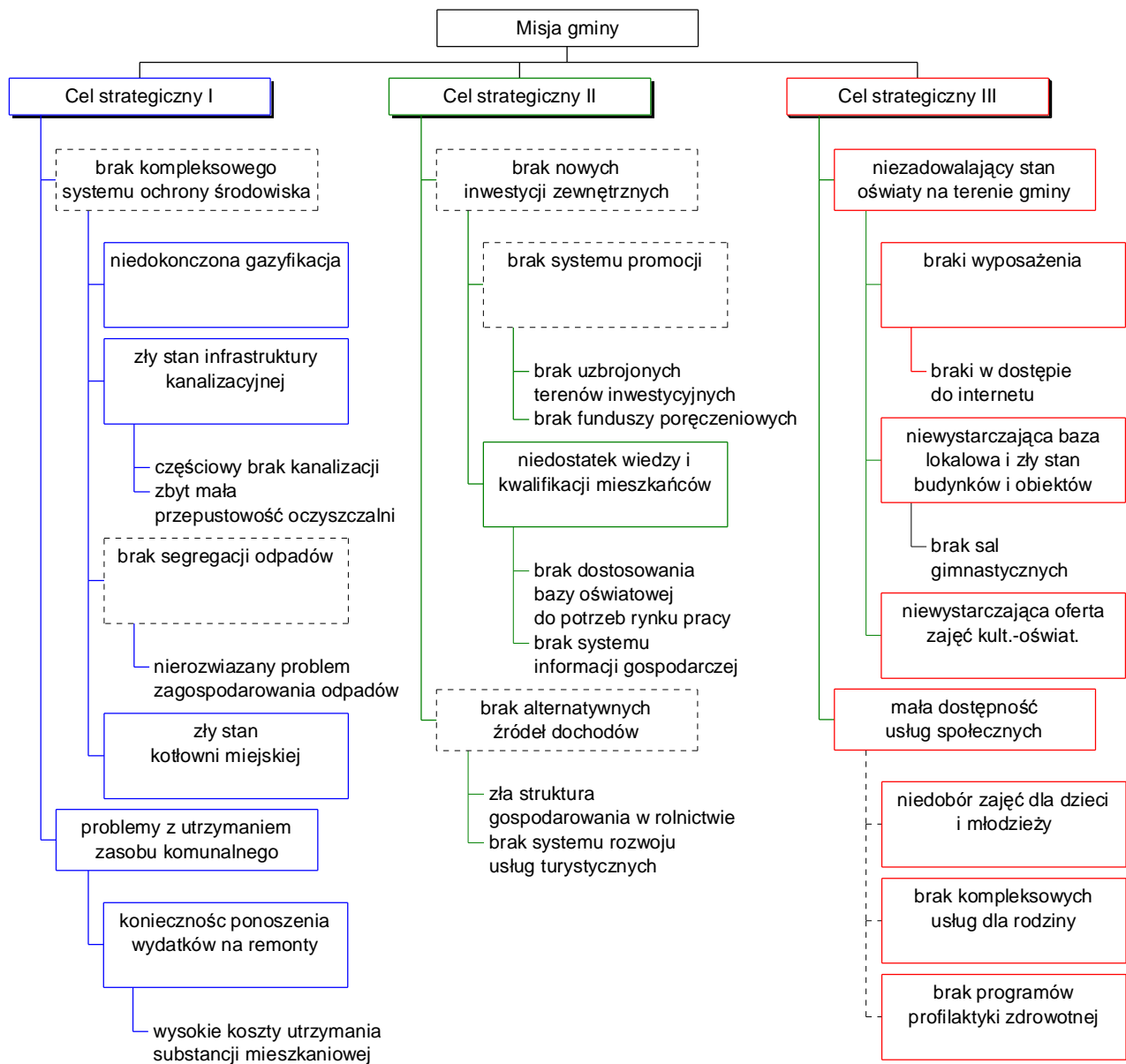
Metodologia drzewa celów i problemów jest szeroko opisywana w literaturze przedmiotu. Główne założenie przy konstrukcji tego narzędzia polega na przedstawieniu relacji pomiędzy powodami, dla których gmina decyduje się na realizację poszczególnych projektów zaplanowanych w strategii a efektami, jakie realizacja tych projektów powinna wywołać.

Dodatkowym rezultatem zastosowania tego narzędzia jest pokazanie zależności zachodzących pomiędzy projektami ze względu na ich ważność w procesie zarządzania i podejmowania decyzji, przede wszystkim tych związanych z wydatkami inwestycyjnymi.

Na podstawie zależności określonych w tym diagramie można stwierdzić, jakie projekty są alternatywne w danym czasie, z jakich można zrezygnować czy przesunąć ich realizację na okres późniejszy, i na jakie cele strategiczne to wpłynie. Podjęcie decyzji o rezygnacji z realizowania któregoś z projektów nie wiąże się bowiem z całkowitym odejściem od realizacji celów strategii. Dla każdego celu określono kilka lub kilkanaście projektów, których realizacja będzie przyczyniać się do realizacji całej strategii. W rzeczywistości nigdy nie jest się w stanie osiągnąć 100% realizacji celu postawionego w strategii –po kilku latach lub nawet miesiącach od jej uchwalenia okazuje się, że zaplanowane projekty nie wyczerpują pojawiających się potrzeb. Dzieje się tak, ponieważ na etapie planowania nie da się przewidzieć zmieniających się okoliczności, w międzyczasie pojawiają się natomiast nowe potrzeby, za którymi strategia będzie pozostawać w tyle.

Dlatego bardzo ważne jest przyjęcie procedur aktualizacji strategii, niezbędnych dla utrzymania aktualności tego dokumentu.

Drzewo celów i problemów Strategii Miasta i Gminy Bobolice

4.3. Cele strategiczne

W rezultacie przeprowadzonych warsztatów strategicznych z szerokim udziałem pracowników Urzędu Miejskiego oraz jednostek podległych, radnych, szefów wielu innych instytucji i przedsiębiorstw, sformułowano trzy strategiczne cele rozwoju gminy Bobolice. Bazując na zidentyfikowanych uwarunkowaniach rozwojowych gminy (a więc posiadanych atutach oraz najistotniejszych brakach i problemach), wytyczają one główne kierunki rozwoju gminy. Ich realizacja w perspektywie 10-letniej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jej misji.

I. ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NA TERENIE MIASTA I GMINY ZMIERZAJĄCA DO ZAPEWNIENIA WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

II. WSZECHSTRONNE WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO W OPARCIU O ISTNIEJĄCY POTENCJAŁ ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW

III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH Z WYKORZYSTANIEM INICJATYWY MIESZKAŃCÓW

Główne cele strategiczne w sposób bezpośredni nawiązują do misji. Realizacja programów, prowadząca do osiągnięcia celów, szczególnie tych związanych z podniesieniem technicznych i społecznych warunków życia w gminie, będzie prowadziła do osiągnięcia pożądanego statusu określonego w misji. Plan strategiczny w rozumieniu jego twórców - przedstawicielei społeczności lokalnej - nie jest bowiem tylko listą życzeń i dokumentem opisującym marzenia o przyszłości, ale od momentu zatwierdzenia stanie się podstawą pracy personelu zarządzającego i kierującego usługami, dokumentem ustalającym hierarchię ważności zadań i określającym czas ich realizacji.

Uzasadnienie wyboru powyższych celów jest następujące:

I. ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NA TERENIE MIASTA I GMINY ZMIERZAJĄCA DO ZAPEWNIENIA WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Najistotniejszym chyba oczekiwaniem mieszkańców w stosunku do każdego samorządu są jego aktywne działania w kierunku poprawy obecnych warunków życia. Zmiany polityczno-społeczne, zainicjowane w naszym kraju kilkanaście lat temu stworzyły możliwość swobodnego podróżowania, a co za tym idzie, zaobserwowania standardów życia w rozwiniętych krajach. Konfrontacja ta nie wypadła korzystnie – braki w zwodociągowaniu i skanalizowaniu (zwłaszcza obszarów wiejskich), niewielka liczba telefonów, zły jakości drogi, niedostatek mieszkań, często zdegradowane środowisko naturalne (zwłaszcza wody) świadczyły o różnicach poziomu rozwoju cywilizacyjnego.

Okres ostatnich kilkunastu lat to czas niezaprzeczalnych, pozytywnych przemian. W wielu gminach, również w Bobolicach problem wyposażenia gospodarstw domowych w podstawowe elementy infrastruktury technicznej, takie jak telefony, czy dostęp do sieci wodociągowej, przestał już właściwie istnieć. Mimo tych postępów do zrobienia pozostało jeszcze wiele, zwłaszcza na terenach wiejskich. Pełna infrastruktura techniczna oznacza bowiem nie tylko podłączenie gospodarstwa domowego do sieci wodociągowej, ale również do sprawnej sieci kanalizacyjnej, zaopatrzenie w źródła energii cieplnej, czy też zapewnienie dobrej jakości sieci dróg. Pod tym pojęciem kryje się także całkowite rozwiązanie kwestii odpadów stałych (odbiór, segregacja, utylizacja), czy też dostęp do światowej sieci internetowej. Tylko pełne podłączenie mediów jest w stanie zapewnić mieszkańcom gminy życie i rozwój na odpowiednim poziomie.

Mimo, że w ostatnich 5 latach łączna wartość inwestycji w infrastrukturę komunalną w gminie wyniosła około 2 mln zł, nie była to jednak największa pozycja w porównaniu z wydatkami na inwestycje oświatowe, dlatego uzupełnienie brakujących elementów infrastruktury technicznej będzie związane z

koniecznością poniesienia w kolejnych latach znaczących nakładów finansowych. Zwłaszcza w obliczu zapelniającego się wysypiska odpadów.

II. WSZECHSTRONNE WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO W OPARCIU O ISTNIEJĄCY POTENCJAŁ ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW

Jednym z priorytetów w działalności samorządu gminnego powinno być wspieranie rozwoju działalności gospodarczej, jako bardzo istotnego elementu walki z bezrobociem. Bez pracy w gminie pozostaje prawie 30% ludności zawodowo czynnej. Fakt ten ma wpływ nie tylko na ogólny poziom dochodów mieszkańców gminy, ale jest potencjalnym źródłem wielu napięć społecznych, zarówno dla mieszkańców, jak i dla gminy (alkoholizm, przestępczość, konflikty rodzinne, niższe wpływy podatkowe, itp.).

Należy zdawać sobie sprawę z tego, że Urząd Miejski nie ma możliwości bezpośredniej walki z bezrobociem, ale powinien podejmować działania wspierające działalność gospodarczą. Mogą one polegać na udostępnianiu i uzbrajaniu odpowiednich terenów, stosowaniu ulg podatkowych, doradztwie, czy integracji kręgów gospodarczych. Lokalizacja nowych inwestycji w danym regionie uzależniona jest bowiem od wielu czynników. Podstawowymi elementami są m.in. poziom rozwoju infrastruktury oraz jakość kapitału ludzkiego, ale duże znaczenie ma także dobra promocja i sprawna obsługa administracyjna inwestorów oraz lokalne preferencje i udogodnienia tworzone dla pozyskania inwestycji.

W przypadku gminy Bobolice największą uwagę należy zwrócić na sferę rolnictwa i leśnictwa, bowiem jest to główne źródło utrzymania większości mieszkańców. Dodatkowo w najbliższych latach do wykorzystania w tej dziedzinie będą środki z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnych, w którego budżecie Bobolice będą szczególnie uprzywilejowane z racji trudnych warunków gospodarowania. Ich pozyskanie zarówno przez rolników indywidualnych jak i przez różnego rodzaju instytucje działające na terenie województwa, powiatu i gminy powinno przyczynić się w znacznym stopniu do podniesienia dochodów ludności utrzymującej się z produkcji rolnej.

Bardzo ważne jest również to, że pełne wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną, o której mowa również w Celu Strategicznym I, to obecnie nie tylko jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych, ale także kluczowy warunek prowadzenia działalności gospodarczej. Ewentualne inwestycje na terenie gminy przez zewnętrzne i istniejące już podmioty gospodarcze nie będą możliwe do przeprowadzenia bez stworzenia dla nich odpowiednich warunków, przede wszystkim w sferze infrastruktury, dalej prawodawstwa i dobrej organizacji usług administracyjnych.

Należy podkreślić również, że obecnie inwestycje w dziedzinie infrastruktury technicznej oznaczają poprawę stanu środowiska naturalnego, a więc życie w bardziej przyjaznym i zdrowym otoczeniu, co jest bezpośrednim spełnieniem postulatów zawartych w koncepcji zrównoważonego rozwoju.

III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH Z WYKORZYSTANIEM INICJATYWY MIESZKAŃCÓW

Zaspokojenie podstawowych potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej (dalsze wodociągowanie, kanalizacja, drogi, itp.) jest z pewnością najważniejszym oczekiwaniem mieszkańców pod adresem władz gminy. Na obecnym poziomie rozwoju spdeczeństwa nie jest ono jednak wystarczające do zapewnienia życia i rozwoju na oczekiwanym poziomie. Równie istotna jest dostępność do tzw. usług społecznych, takich jak usługi zdrowotne, opieka społeczna, oświata, czy też kultura, sport i rekreacja. Dla społeczności lokalnej bardzo ważny jest również dialog z miejscowymi władzami samorządowymi, które zostały powołane po to, by reprezentować jej interesy.

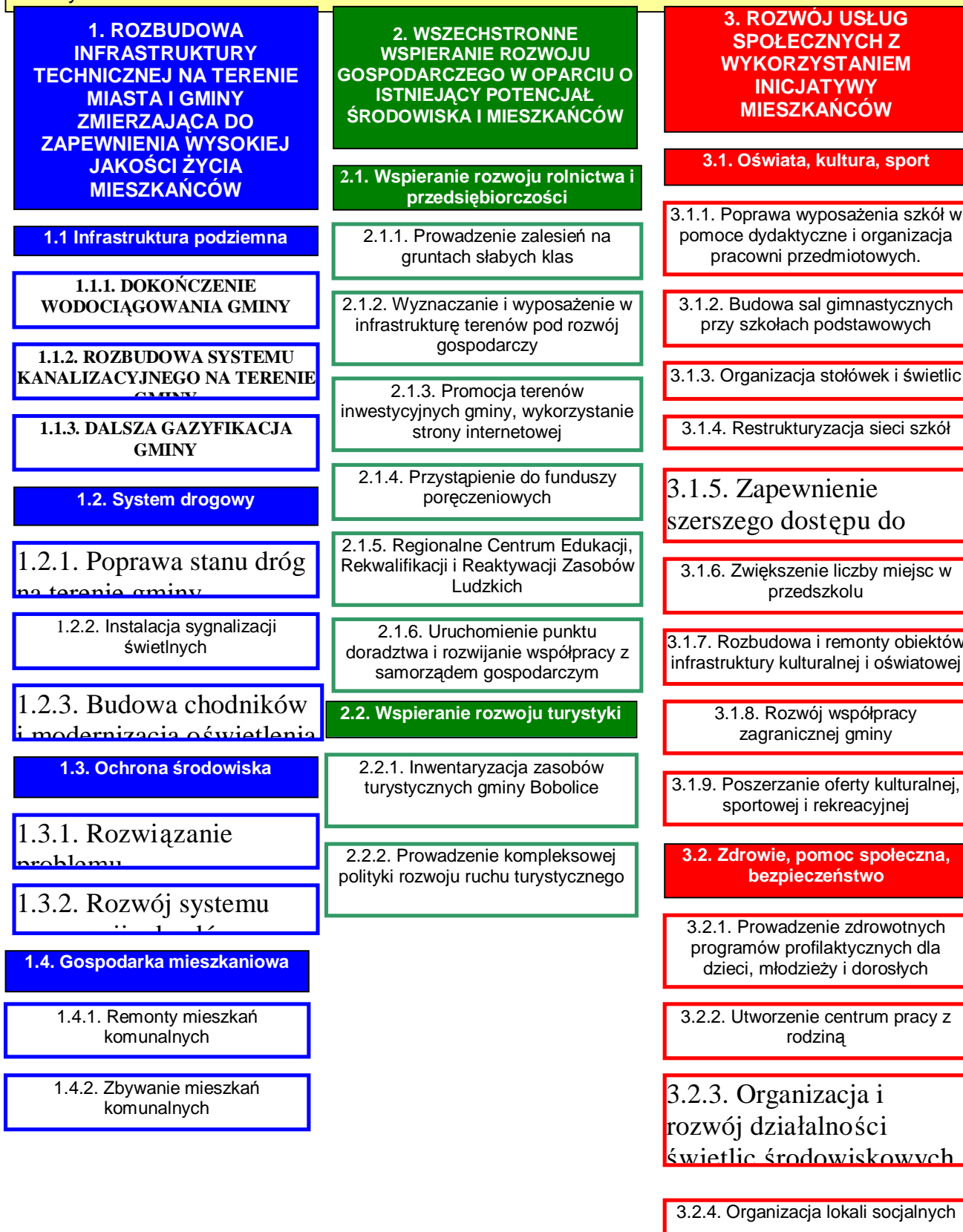
Spółeczność lokalna oczekuje poszerzenia zakresu i poprawy poziomu świadczenia usług na własnym terenie. Świadczą o tym chociażby wyniki przeprowadzonych analiz oraz dyskusji w trakcie

warsztatów strategicznych, w ramach których zidentyfikowano braki i problemy, których wyeliminowanie przewidziano w projektach strategicznych, zaproponowanych w niniejszym dokumencie.

W Bobolicach oprócz dokończenia budowy i rozbudowy obiektów oświatowych konieczne są również działania organizatorskie pozwalające na włączanie się osób aktywnych społecznie w działania na rzecz gminy i jej mieszkańców. Niezbędne wydaje się podejmowanie działań zwalczających objawy społecznego marazmu. Umożliwienie uczestnictwa w życiu społecznym będzie więc również jednym z istotnych elementów tej strategii.

4.4. Schemat - struktura budowy Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bobolice

Misją gminy Bobolice jest zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy nastawiony na wykorzystanie lokalnych zasobów naturalnych z ekologicznym rolnictwem i ciekawą ofertą turystyczną. Naszym celem jest pobudzanie inicjatywy mieszkańców i poprawa warunków ich życia.

5. PROGRAMY I PROJEKTY STRATEGICZNE

UWAGA !!!

SZCZEGÓŁOWE TABELE PROJEKTÓW ZOSTAŁY UMIESZCZONE W ZAŁĄCZNIKU DO TEGO DOKUMENTU, PONIŻEJ ZNAJDUJĄ SIĘ TYLKO OPISY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW,

Programy i projekty są opatrzone własną numeracją użytą również w tabelach stanowiących załącznik do dokumentu strategii.

Opisy programów i projektów w Celu strategicznym nr I

ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NA TERENIE MIASTA I GMINY ZMIERZAJĄCA DO ZAPEWNIENIA WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Program 1.1. Infrastruktura podziemna

Podstawowym elementem infrastruktury technicznej jest system wodno-kanalizacyjny. Nie ulega wątpliwości, że obecnie każde gospodarstwo domowe powinno mieć dostęp do sieci wodociągowej i musi posiadać uregulowany status co do odprowadzania odpadów płynnych. Podczas gdy potrzeby co do zaopatrzenia w wodę są już w gminie w dużym stopniu rozwiązane, to rozbudowa systemu kanalizacyjnego rozpoczęła się niedawno i obecnie do sieci kanalizacyjnej jest przyłączonych około połowy gospodarstw domowych z terenu miasta i gminy.

Kolejnym istotnym problemem do rozwiązania jest nieunikniona potrzeba gazyfikacji miasta i gminy, której celem jest m.in. zwiększenie możliwości rozwoju przedsiębiorczości oraz pozyskania inwestorów zewnętrznych, którzy przyczynią się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Prowadzenie tego typu inwestycji to ważny element działań samorządu mogący przyczynić się w znaczącym stopniu do zmniejszenia stopy bezrobocia, ale przede wszystkim prowadzący do większej dbałości o środowisko i poprawiający warunki życia mieszkańców.

1.1.1. Dokończenie wodociągowania gminy

Dostępu do sieci wodociągowej nie ma jeszcze około 2% gospodarstw domowych w gminie. Są to najczęściej gospodarstwa w miejscowościach oddalonych od istniejącej sieci wodociągowej, gdzie rentowność inwestycji, jaką jest budowa wodociągu jest bardzo mała. W najbliższych latach konieczne będą również coraz częściej modernizacje istniejącego systemu przesyłowego. Ponieważ doprowadzanie wody to jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych, dlatego też zapewnienie sprawnego wodociągowania jest jednym z nieustających i najważniejszych zadań samorządu gminy.

Oprócz środków z budżetu gminy możliwe jest pozyskanie na ten cel środków z Funduszy Ochrony Środowiska oraz środków unijnych pochodzących w przyszłych latach z funduszy strukturalnych. Szczegółowy opis poszczególnych etapów prac znajduje się w tabeli realizacyjnej projektu.

1.1.2. Rozbudowa systemu kanalizacyjnego na terenie gminy

Sytuacja w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych w mieście i gminie Bobolice wymaga dalszych zdecydowanych działań inwestycyjnych. Duża część wsi (44 % wszystkich gospodarstw domowych) nie posiada sprawnego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków, brakuje lokalnych oczyszczalni, istniejące oczyszczalnie ścieków będą wymagały w najbliższych latach znacznych nakładów na modernizację i naprawy. Reasumując, praktycznie nie funkcjonuje system odpowiadający wymogom przepisów unijnych, które już w najbliższej przyszłości staną się obowiązującym prawem na terenie Polski. Budowa kanalizacji sanitarnej zwiększy również atrakcyjność inwestowania zarówno w budownictwo jednorodzinne jak również obiekty gospodarcze na terenie gminy.

W celu powiększenia przepustowości oczyszczalni w Bobolicach konieczne jest również przeprowadzenie kolejnego etapu jej rozbudowy i modernizacji. W dalszej kolejności będą prowadzone inwestycje w poszczególnych wsiach na terenie gminy.

Realizacja projektu będzie wiązała się z koniecznością wydatkowania bardzo poważnych kwot – koszt budowy kanalizacji tylko w Bobolicach szacowany jest na prawie 2 mln zł. W związku z tym samorząd pragnie pozyskać środki zewnętrzne przystępując do inicjatyw prowadzonych przez Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty.

Inwestycje omawiane w projekcie 1.1.2. przyczyniają się do realizacji założeń wojewódzkiej i krajowej polityki w dziedzinie ochrony środowiska, jednocześnie korespondując z założeniami Traktatu Amsterdamskiego Unii Europejskiej z 1997 roku określającego zasady zrównoważonego rozwoju krajów Wspólnoty Europejskiej oraz ze szczegółowymi dyrektywami w zakresie ochrony powietrza i zasobów wodnych.

1.1.3. Dalsza gazyfikacja gminy

Na terenie gminy sieć gazowa jest tylko w mieście, jednak ze względu na zbyt wysokie koszty, podłączonych jest do niej niewiele gospodarstw domowych.

Realizacją dalszej rozbudowy sieci zajmować się może prywatne przedsiębiorstwo lub zakład gazowniczy. W takich przypadkach gmina współfinansuje budowę sieci, ponosząc koszty przyłączy do obiektów publicznych. Koszty przyłączenia gospodarstw domowych do sieci gazowej są ponoszone przez zainteresowanych mieszkańców. Realizacja tego projektu może się odbywać raczej wyłącznie na zasadach rynkowych.

Program 1.2. System drogowy

W czasie prac nad strategią rozwoju gminy Bobolice istotnym elementem, zasługującym na wyodrębnienie w osobnym programie były drogi wraz z systemem komunikacji, bowiem jednym z podstawowych warunków dalszego rozwoju gminy jest istnienie efektywnego i dobrze utrzymanego systemu transportowego.

Zaproponowane przedsięwzięcia w ramach omawianego programu dotyczą poprawy stanu dróg gminnych, bezpieczeństwa na drogach oraz wdrażania nowoczesnego systemu oświetlenia na obszarze całej gminy.

1.2.1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy

Drogi służą nie tylko mieszkańcom gminy i działającym tutaj podmiotom gospodarczym, ale także ruchowi tranzytowemu oraz są jednym z podstawowych kryteriów przy wyborze lokalizacji inwestycji. Z tych powodów stanowią bardzo istotny element infrastruktury technicznej – ich wysoka jakość powoduje większą dostępność komunikacyjną gminy oraz przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu.

Na terenie gminy jest ponad 84 km dróg gminnych, z których tylko 18 km to drogi nieutwardzone. Z tego powodu przed władzami samorządowymi przez cały okres realizacji strategii stoją zadania, polegające na modernizacji dróg.

1.2.2. Instalacja sygnalizacji świetlnych

Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu konieczna jest instalacja sygnalizacji świetlnych w mieście Bobolice. Ruch tranzytowy przejeżdżający obecnie przez środek miasta wywołuje bardzo duże zagrożenie, zwłaszcza w okresie letnim, kiedy to jego natężenie znacznie wzrasta. Przejeżdżające samochody osobowe nie przestrzegają ograniczeń prędkości w terenie zabudowanym stwarzając realne zagrożenie dla przechodniów i ruchu lokalnego. Dopóki droga krajowa nr 11 nie dozna sę obejścia omijającego miasto, dopóty konieczne będzie utrzymanie urządzeń służących podnoszeniu bezpieczeństwa ruchu drogowego w Bobolicach. Zadanie to jest jednym z najmniejszych kwotowo zadań strategii jednak jego realizacja będzie bardzo wpływała na postrzeganie działań samorządu w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców.

1.2.3. Budowa chodników i modernizacja oświetlenia

W związku z faktem, iż przez teren gminy przebiegają drogi krajowa i wojewódzka stwarzające bardzo wysokie zagrożenie w zakresie bezpieczeństwa pieszych, oświetlenie terenów bezpośrednio przylegających do tych dróg daje wiele korzyści – przede wszystkim zwiększa bezpieczeństwo drogowe zarówno pojazdów, jak i pieszych, zwłaszcza tam, gdzie nie ma chodników, czy nawet poboczy. Jest również jednym z czynników, sprzyjających zmniejszeniu przestępczości i generalnie elementem poprawy poziomu życia w gminie.

W ciągu najbliższych 2 lat przewiduje się montaż i modernizację punktów świetlnych finansowaną z oszczędności w wydatkach na energię elektryczną, które powstaną w wyniku na zainstalowania energooszczędnych opraw lamp.

Dużą część działań w ramach projektu stanowi budowa i modernizacja ulic i chodników lokalnych. Maja one zdecydowanie przyczynić się do poprawy warunków komunikacyjnych dla wszystkich użytkowników i podniesienia poziomu bezpieczeństwa pieszych, zarówno dzieci jak i dorosłych poruszających się po drogach.

Program 1.3. Ochrona środowiska

Dbalność o środowisko jest jednym z najważniejszych elementów rozwoju nowoczesnej gospodarki. Wszystkie samorządy na terenie kraju realizują programy tego typu w celu powstrzymania degradacji środowiska i zachowania istniejących zasobów naturalnych. W ramach tego programu i wcześniej opisanego programu 1.1 gmina Bobolice będzie realizować kosztowne inwestycje, oczywiście w miarę dostępnych środków. Dlatego właśnie realizacja projektów opisanych tutaj będzie narażona na przesunięcia w czasie w stosunku do planu, ze względu na brak wolnych funduszy w budżecie gminy (ograniczenia środków na inwestycje wykazane zostały w *Raporcie o stanie gminy Bobolice*).

1.3.1. Rozwiązanie problemu zagospodarowania odpadów

Obecnie odpady stałe są kierowane na gminne składowisko odpadów. Będzie ono eksploatowane do 2006 roku. Po jego wypełnieniu ma być zawarte porozumienie z PGK w Koszalinie na wywóz odpadów na składowisko w Sianowie.

Wywozem odpadów stałych zajmuje się przede wszystkim ZUKiO. Jedynie jedna spółdzielnia korzysta z usług PGK w Koszalinie. Kilka osób podpisało umowy z firmą Rethmann.

Gmina przystępuje wraz z gminami powiatu koszalińskiego do opracowania planu zagospodarowania odpadów zgodnie z obowiązkiem ustawowym.

1.3.2. Rozwój systemu segregacji odpadów

System gospodarki odpadami może przede wszystkim polegać na selektywnej zbiórce odpadów, przetwarzaniu i gospodarczym wykorzystaniu odzyskanych surowców. W tym przypadku bardzo ważna jest również akcja informacyjna i promocja tej formy gospodarowania odpadami, tak by społeczeństwo zechciało włączyć się w akcję segregacji odpadów, która powinna rozpoczynać się w każdym gospodarstwie domowym. Zapewnienie odpowiednich i oznakowanych pojemników jest podstawowym i niezbędnym warunkiem do powodzenia tej akcji. Przyjęcie systemu segregacji i przetwarzania odpadów zmniejszy ilość odpadów składowanych na wysypisku, a tym samym zmniejszy uciążliwość dla środowiska.

W wielu krajach Europy wprowadzono i udoskonalą się programy odzyskiwania surowców ze stałych odpadów komunalnych. Funkcjonują tam systemy segregacji i selektywnej zbiórki odpadów. Np. w Niemczech założono docelowo odzysk surowców na 80%, a w Wielkiej Brytanii na 50%. Na spalanie jako sposób unieszkodliwiania odpadów postawiła większość krajów Europy Zachodniej. Dotyczy to np. Belgii, Szwajcarii, Niemiec, Danii, Francji, Luksemburga, Norwegii, Holandii. Duże osiągnięcia w kompostowaniu mają: Austria, Hiszpania, Portugalia, Francja. Najlepsze osiągnięcia w recyklingu posiadają: Szwajcaria, Dania, Niemcy, Holandia, Szwecja, Finlandia, Hiszpania.

Według danych statystycznych w naszym kraju funkcjonuje 830 zorganizowanych wysypisk odpadów zajmujących łącznie powierzchnię ok. 3 tys. ha. Już dziś jedną czwartą materiałów na polskich wysypiskach stanowią według niektórych danych opakowania plastikowe, głównie butelki jednorazowe; tymczasem mogą one być cennym surowcem do odzysku substancji wyjściowych.

Składowanie odpadów, niezależnie od czasu i przestrzeni jaką zajmują oraz skali oddziaływania na środowisko, jest złem koniecznym i zawsze działaniem ostatecznym, po wyczerpaniu wszystkich innych możliwości ich gospodarczego wykorzystania. Nawet wtedy, gdy deponowanie ich spełnia warunki całkowitej izolacji od środowiska, to i tak zajmują bezproduktywnie określone obszary-powierzchni gruntów, których zaczyna brakować.

Do podstawowych efektów segregowania odpadów można zaliczyć:

-
- a) Znaczne zmniejszenie masy i objętości odpadów,
 - b) Ochronę zasobów naturalnych przez zmniejszenie zużycia surowców pierwotnych,
 - c) Wydłużenie czasu eksploatacji istniejącego wysypiska; szacuje się, że wykorzystanie surowców wtórnych spowoduje zmniejszenie się odpadów kierowanych na wysypisko o około 20 do 30%, a przy zbieraniu frakcji organicznej nawet do 60%,
 - d) Oszczędność energii – surowce wtórne są nośnikami energii, ich wykorzystanie prowadzi do ochrony energii tak długo, dopóki nakład energii na ich odzyskanie jest mniejszy od energii, którą w sobie zawierają i którą da się odzyskać,
 - e) Eliminację z odpadów substancji niebezpiecznych i możliwość ich bezpiecznego wykorzystania i unieszkodliwienia.

Segregacja odpadów może być realizowana różnymi sposobami:

- Segregacja „u źródła” – polega m.in. na zbieraniu – w miejscu ich powstawania różnych frakcji odpadów, do specjalnie do tego celu przeznaczonych oddzielnych urządzeń (pojemników, worków, itp.),
- Segregacja w kontenerach ustawionych „w sąsiedztwie” – polega na gromadzeniu wydzielonych przez mieszkańców surowców w specjalnych, odpowiednio oznakowanych kontenerach do selektywnej zbiórki odpadów użytecznych; kontenery ustawiane są w wybranych punktach miast i obsługują przeważnie ok. 500-1000 gospodarstw domowych,
- Segregacja „wtórna” – polega na segregacji odpadów w stacjach segregacji lub w zakładach unieszkodliwiania,
- Segregacja sposobem kombinowanym – będąca połączeniem poprzednio wymienionych metod.

System „u źródła” jest najbardziej efektywnym sposobem segregacji odpadów. Wymaga on jednak większej liczby pojemników oraz świadomości i dyscypliny społecznej. Stosunkowo łatwy jest on jednak do zastosowania na terenach wiejskich m.in. ze względu na dużą samodzielność funkcjonowania gospodarstw wiejskich, ich rodzaj własności, zajmowany obszar, mniejsze zaludnienie i rozmieszczenie domów mieszkalnych, typ więzi społecznych na tych terenach itp. Sprzyja temu również mniejsza ilość odpadów do usuwania (zagospodarowywanych w dużej mierze we własnym zakresie) oraz praktycznie nie występowanie w ich masie odpadów organicznych. Ponadto łatwość identyfikacji właścicieli odpadów sprzyja zastosowaniu zróżnicowanych opłat w przypadku segregowania przez nich odpadów. W gospodarstwach wiejskich przygotowanie odpadów do objazdowej zbiórki nie jest dla mieszkańców sprawą szczególnie kłopotliwą, ponieważ wymaga jedynie posegregowania – oddzielenia poszczególnych surowców oraz wygosparowania we własnym gospodarstwie domowym miejsca na czasowe ich składowanie w workach foliowych. Przygotowanie worków na poszczególne odpady i bieżąca selekcja powoduje, że wszystkie śmieci mogą być na bieżąco segregowane i magazynowane do czasu objazdowej zbiórki.

1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Istotnym elementem wpływającym na dostępność środków inwestycyjnych są wydatki ponoszone na utrzymanie gospodarki mieszkaniowej, dlatego w celu realizacji przemyślanej polityki mieszkaniowej zdecydowano o umieszczeniu w strategii tego programu, nakierowanego na racjonalne gospodarowanie mieniem komunalnym.

1.4.1. Remonty budynków komunalnych

Nie cały majątek gminy da się przekazać prywatnym właścicielom. Poza mieszkaniem w tej kategorii własności znajdują się również budynki i inne obiekty użyteczności publicznej.

Już dzisiaj duża część budynków mieszkalnych i innych wymaga remontów, które są wykonywane przez Zakład Usług Komunalnych i Oświatowych. W najbliższych latach stan niektórych budynków ulegnie dalszemu pogorszeniu, dlatego konieczne jest zaplanowanie remontów w dłuższej perspektywie czasowej. W tabeli projektu ujęto grafik remontów z uwzględnieniem ich realizacji w dużej części z wpływów uzyskanych z czynszów.

1.4.2. Zbywanie mieszkań komunalnych

Prowadzenie polityki sprzedaży mieszkań komunalnych jest bardzo popularnym w kraju sposobem ograniczenia wydatków na utrzymanie mienia komunalnego, pozwala jednocześnie mieszkańcom, którzy decydują się na przejęcie lokalu na budowanie poczucia własności i stabilizacji w lokalnej społeczności. Dla gminy Bobolice przekazanie mieszkańcom tego majątku jest dodatkowo ważnym elementem ze względu na koszty utrzymania substancji mieszkaniowej. Dodatkowo osoby przejmujące lokal na własność inaczej podchodzą do kwestii dbania o to mienie i chętniej wykonują konieczne naprawy i remonty.

Opisy programów i projektów w Celu strategicznym nr II

WSZECHSTRONNE WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO W OPARCIU O ISTNIEJĄCY POTENCJAŁ ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW

Rozwój gospodarczy jest podstawowym warunkiem zmniejszania się rozmiarów bezrobocia na terenie gminy, jak również źródłem wzrostu zamożności i podniesienia poziomu życia mieszkańców. Dzięki wpływom z podatków rosną także dochody budżetu samorządowego oraz maleją wydatki przeznaczane na pomoc społeczną. Z tego względu realizacja tego celu wymaga podjęcia zdecydowanych działań. Niezbędne jest stworzenie odpowiednich warunków organizacyjnych, a także prowadzenie aktywnej polityki promocyjnej gminy.

Program 2.1. Wspieranie rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości

Celem nadrzędnym długofalowego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w gminie jest poprawa warunków życia na wsi oraz podniesienie efektywności gospodarki rolno-spożywczej. Diagnoza stanu i przemian gospodarki rolnej gminy Bobolice wykazała trudną sytuację rolnictwa na terenie gminy. Związane jest to przede wszystkim z występowaniem słabych gleb (w większości klasy IV i V) oraz niekorzystną strukturą gospodarstw, wśród których zdecydowanie przeważają gospodarstwa małe – o areale do 5 ha. Największe bolączki działalności rolniczej na terenie gminy to niezadowalająca efektywność produkcji rolniczej (bardzo niski wskaźnik opłacalności produkcji rolniczej, zaliczenie gminy do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania -LFA) oraz wspólna dla całego kraju niska opłacalność tej produkcji (wysokie koszty, niskie ceny zbytu, problemy ze zbytem płodów rolnych), co tym bardziej jest bolączką przy gospodarowaniu na glebach gorszej jakości. Dodatkową bolączką jest brak rozwiniętej bazy przetwórstwa rolno-spożywczego, co jeszcze przyczynia się do podniesienia kosztów produkcji i konieczności transportu płodów rolnych na znaczne odległości.

Nadzieje może budzić fakt przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i zapoczątkowanie wdrażania Wspólnej Polityki Rolnej, która powinna skutkować dopływem środków finansowych z tytułu dopłat do produkcji rolnej.

Należy podkreślić, że samorząd gminny nie dysponuje, zarówno z punktu widzenia uregulowań prawnych, jak i możliwości finansowych, narzędziami bezpośredniego wpływu na gospodarkę rolną na terenie gminy. Nie oznacza to jednak, że samorząd nie może pełnić roli strony wspierającej i do pewnego stopnia stymulującej przemianę w gospodarce gminy. Może również być jednostką wspierającą alternatywne dla produkcji rolnej dziedziny działalności gospodarczej, które pozwolą na stworzenie nowych miejsc pracy dla osób jej poszukujących, w tym również dla rolników poszukujących dodatkowych źródeł dochodów.

W związku z powyższym w niniejszym dokumencie, bazując na wynikach prac w trakcie warsztatów strategicznych, uwzględniono cały szereg projektów strategicznych.

2.1.1. Prowadzenie zalesień na gruntach słabych klas

Na obszarach słabych gruntów rolnych, zboczach oraz w zasięgu ciągów ekologicznych proponuje się zalesienia.

Są to obszary wyłączone z zabudowy z wyjątkiem niektórych sieci infrastruktury technicznej.

Na terenie gminy Bobolice występują bardzo duże obszary odłogów i ugorów, na których można proponować dalsze zalesienia. Wyłączone z produkcji rolnej będą stopniowo mało przydatne dla tych celów grunty orne. Ponadto zwiększy to atrakcyjność krajobrazu, co przy promowaniu funkcji rekreacyjnej ma istotne znaczenie.

Proponuje się zwiększenie lesistości gminy, przede wszystkim poprzez zalesienie słabych gruntów kl. VI i VIz, m.in. ze względów ekologicznych korzystniej jest wprowadzić tam zalesienia niż użytkować je rolniczo.

W strefach wododziałowych (szczególnie na wyniesieniach i w terenach źródłiskowych) konieczne jest zachowanie zalesień, zadrzewień, wprowadzanie sukcesywnych dalszych zalesień wielopiętrowych.

Należy dążyć do zalesień drzewostanami liściastymi bardziej odpornymi na zanieczyszczenia i o większej zdolności retencyjnej.

Ze względów ekologiczno-krajobrazowych oraz dla właściwego kształtowania granicy rolno-leśnej przy zalesieniach powinna być przestrzegana zasada ciągłości przestrzennej lasów.

Obszary o glebach niskiej jakości mogą podlegać ogólnokrajowemu programowi zalesień. Na władzach samorządowych spoczywa obowiązek zestawienia takich terenów i uwzględnienie ich w planie zagospodarowania przestrzennego gminy.

Krajowy program zwiększania lesistości przewidywał zalesienie do 2020 roku 700 tysięcy hektarów gruntów marginalnych. Lecz już teraz powierzchnia gruntów nieużytkowanych rolniczo jest dwukrotnie większa od założeń programu.

Szacunkowe dane wykazują, że powierzchnia odlogów i ugorów na terenie całego kraju wynosi już około 1,3 mln ha, w samej gminie Bobolice jest to około 6000 ha, co stanowi przeszło 53 % wszystkich terenów uprawnych. Skala i szybkość zmian w użytkowaniu ziemi przerosły znacznie zamierzenia zakreślone w krajowym programie zwiększania lesistości, który przewidywał do 2020 r. zalesienie 700 tys. ha gruntów marginalnych. Aktualna powierzchnia gruntów, które wypadły z produkcji rolniczej jest już prawie dwukrotnie większa od założeń programu.

Również w tym projekcie bardzo istotny będzie udział funduszy europejskich, które również propagują pomysł by rolnik stawał się stopniowo stróżem własnego lasu, za którego utrzymanie będzie otrzymywał dodatkową gratyfikację.

2.1.2. Przygotowanie terenów pod rozwój gospodarczy

W chwili obecnej gmina nie prowadzi raczej szeroko zakrojonej polityki proinwestycyjnej. Brakuje wyznaczonych terenów, które mają być objęte taką polityką władz. Istotnym elementem jest tu przemyślana oferta inwestycyjna prezentująca gotowe rozwiązania dla osób poszukujących terenów pod różnego rodzaju inwestycje. Gotowe grunty, przygotowane pod względem infrastrukturalnym pod budownictwo czy inwestycje charakteryzują się uregulowaną sytuacją własnościową.

Dla Bobolic najważniejszym działaniem w tym zakresie będzie wyznaczenie i zagospodarowanie terenów pod inwestycje gospodarcze przy trasie krajowej nr 11. W najbliższych latach prowadzone będą działania zmierzające do przygotowania i promocji takich gruntów, których pierwszym etapem będzie opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy.

2.1.3. Promocja terenów inwestycyjnych gminy, wykorzystanie strony internetowej

Aby sprostać wymaganiom coraz bardziej zatłoczonego rynku inwestycyjnego istotnym elementem jest również umiejętność posługiwania się nowoczesnymi metodami marketingowymi. Realizacja projektu ma na celu stworzenie dobrze przygotowanej, kompleksowej oferty inwestycyjnej. Prezentacja oferty w internecie i lokalnych mediach czy wykorzystanie wojewódzkich programów promocyjnych muszą tworzyć zintegrowany, spójny, efektywnie działający system.

Działalność promocyjna jest bardzo pomocna i wręcz niezbędna w celu pozyskania zarówno inwestorów zewnętrznych, jak i turystów odwiedzających gminę. Każda z tych grup poszukuje jednak innego rodzaju informacji i w innej formie plastycznej. W związku z tym konieczne jest ukierunkowanie działań promocyjnych podejmowanych przez władze gminy.

Planowana działalność promocyjna gminy spełnia te wymogi i jest skierowana na podejmowanie i prowadzenie wielokierunkowych działań, do których należeć będzie m.in.: inwentaryzacja terenów inwestycyjnych, opracowanie specjalistycznych ofert inwestycyjnych, aktualizowanych w cyklu rocznym, prowadzenie strony internetowej gminy, wydawanie publikacji multimedialnych i folderów reklamowych, organizacja imprez kulturalnych, organizacja spotkań z miejscowym i zewnętrznym biznesem, udziały w targach inwestycyjnych oraz stały kontakt z prasą. Istotne jest, aby materiały informacyjne – foldery i informatory wydawane były również w językach obcych celem dotarcia do jak najszerszego kręgu osób w kraju i za granicą. Kolejnym elementem ważnym w promocji jest wypracowanie jednolitego wizerunku graficznego wszystkich wydawnictw i dokumentów pochodzących z Urzędu Miejskiego

W omawianym projekcie opisano podjęcie wielu działań promocyjnych, które zmierzać będą do polepszenia wizerunku gminy i przyciągnięcia zewnętrznego kapitału, należy przy tym zawsze pamiętać, że środki wydatkowane na promocję zawsze wydają się wysokie, jednak skutkują bardzo wieloma niepoliczalnymi skutkami.

2.1.4. Przystąpienie do funduszy poręczeniowych

Na terenie kraju funkcjonują instytucje świadczące usługi pomocy w uzyskaniu preferencyjnych kredytów nazywane funduszami kredytowymi i poręczeniowymi. Na początku realizacji tego projektu należy zbadać zapotrzebowanie i możliwości realizacji tego typu przedsięwzięcia na poziomie całego powiatu lub województwa. Samo prowadzenie funduszu nie jest zadaniem leżącym w kompetencjach samorządu gminnego, dlatego do jego realizacji niezbędne jest wsparcie innych instytucji wspierających rozwój na gruncie lokalnym i ponadlokalnym. Ważnym elementem sukcesu może być tu współpraca z instytucjami pomocowymi wdrażającymi projekty z zakresu wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw finansowanymi z funduszy Unii Europejskiej czy Banku Światowego.

Fundusz poręczeń kredytowych jest instytucją, która bezpośrednio może przyczynić się do poprawienia sytuacji na rynku pracy poprzez ożywienie gospodarcze i wzmożenie aktywności podmiotów korzystających z jego usług na terenie miasta i gminy.

2.1.5. Regionalne Centrum Edukacji, Rekwalifikacji i Reaktywacji Zasobów Ludzkich

W związku z możliwością pozyskania środków unijnych stworzono koncepcję wybudowania w Bobolicach wszechstronnego obiektu szkolnego (na bazie planowanego wcześniej, niedokończonego obiektu gimnazjum i szkoły średniej).

Regionalne Centrum Edukacji, Rekwalifikacji i Reaktywacji Zasobów Ludzkich obejmie swoim zasięgiem obszar 8 najbliższych gmin i oprócz pierwotnej funkcji edukacyjnej dla dzieci i młodzieży ma prowadzić działalność w zakresie kształcenia zawodowego i ustawicznego dla osób dorosłych. Na realizację przedsięwzięcia gmina pragnie pozyskać środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Spędnego. Część Regionalnego Centrum przeznaczonego na Gimnazjum planuje się oddać do użytku 1 września 2005 roku, zaś część prowadzącą działalność w zakresie Rekwalifikacji i Reaktywacji - 1 września 2006 roku.

Projekt ten jest największym zdaniem inwestycyjnym w gminie w chwili obecnej, całość budżetu tej inwestycji jest określona na minimum 17 mln złotych a zakończenie jest planowane na rok 2006.

2.1.6. Uruchomienie punktu doradztwa i rozwijanie współpracy z samorządem gospodarczym

Odczuwalny na terenie Bobolic brak zinstytucjonalizowanej informacji koniecznej dla rozwoju gospodarczego. Pomysł polega więc na zorganizowaniu przy Urzędzie Miejskim punktu informacyjnego. Punkt taki będzie miał za zadanie prowadzenie doradztwa w zakresie obsługi prawnej

i finansowej. Jego funkcjonowanie ma na celu udostępnienie podstawowej wiedzy w tych dziedzinach szczególnie małym przedsiębiorstwom i osobom fizycznym-mieszkańcom gminy prowadzącym działalność gospodarczą. W przypadku dalszego rozwoju punktu można rozszerzyć jego ofertę w oparciu o takie działania jak integrowanie środowiska lokalnego biznesu, nawiązywanie kontaktów i działalność szkoleniową, promowanie przedsiębiorczości gminy i lokalnego rynku pracy - wszystkie te działania przyczyniają się do trwałego polepszenia klimatu dla przedsiębiorstw. Podwyższa to efektywność zarządzania i konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku krajowym i międzynarodowym. Ważnym elementem w ramach tego projektu jest również próba nawiązania dialogu ze środowiskiem przedsiębiorców. Przyczyni się to do nawiązania dwustronnej komunikacji, niezbędnej dla rozwiązywania dużych i małych problemów pojawiających się na terenie gminy.

Program 2.2. Wspieranie rozwoju turystyki

W programie tym istotne jest stworzenie elementów spójnej i długofalowej polityki - wykorzystania w gminie lokalnych zasobów w taki sposób, aby stanowiły bazę dla rozwoju rekreacji i turystyki, przy zachowaniu istniejących zasobów środowiska naturalnego. Istotnym elementem jest objęcie tych zasobów stałą ochroną tak, aby mogły stanowić odnawialny z punktu widzenia gospodarczego zasób gminy.

Najbogatsze walory rekreacyjne nie przyciągną do gminy gości, jeśli pozostaną nieznaną i nierozpropagowaną. W tym celu przygotowane zostaną projekty rozwinięcia usług turystycznych i wypromowania ich poza obszarem gminy. Potrzebne jest również aktualizowanie i rozwijanie oferty rekreacyjno-sportowej oraz przygotowanie „Programu rozwoju turystyki na terenie gminy Bobolice”.

2.2.1. Inwentaryzacja zasobów turystycznych gminy Bobolice

Podstawowym elementem jest inwentaryzacja zasobów turystycznych takich jak jeziora, szlaki, pola namiotowe i bazy ośrodków wypoczynkowych oraz gospodarstw agroturystycznych, wypożyczalni sprzętu, oferty gastronomicznej. Kolejnym ważnym działaniem jest inwentaryzacja zasobów historycznych, kulturalnych i przyrodniczych. Posiadając zbiorczą i aktualną informację o istniejącym zasobie można prowadzić kompleksową politykę rozwoju turystyki i rekreacji rozpoczynając od działań opisanych w tabeli tego projektu.

Zintegrowany system informacji o zasobach rekreacyjnych na terenie gminy jest warunkiem koniecznym sprawnej obsługi odwiedzających gminę osób. System informacji nie wyczerpuje możliwego oddziaływania na potencjalnych odbiorców oferty gminy, jednak jest jej podstawowym elementem. Dlatego również zaplanowano publikację zgromadzonych danych w internecie.

2.2.2. Prowadzenie kompleksowej polityki rozwoju ruchu turystycznego

Jest to podstawowy projekt określający metody, jakimi gmina ma zamiar tworzyć swój wizerunek na zewnątrz. Promocja i organizacja kolejnych atrakcji są elementami rozwoju popytu na świadczone usługi turystyczne i rekreacyjne w gminie. Z uwagi na ograniczone zasoby finansowe gminy ważne jest współdziałanie z innymi podmiotami samorządowymi w tym zakresie (zwłaszcza ze Starostwem Powiatowym i Urzędem Marszałkowskim) oraz wykorzystanie pomocowych środków unijnych.

Poszerzanie istniejącej oferty, również w zakresie istniejących szlaków turystycznych zapewni nowe możliwości spędzania wolnego czasu. Istotną innowacją jest tu położenie nacisku na różnorodność oferty w tym zakresie - szlaki rowerowe, kajakowe i piesze nie istniały praktycznie przez ostatnie dziesięciolecia na terenie

kraju, dopiero nowe trendy w rozwoju turystyki powodują konieczność zajęcia się również tymi rodzajami turystyki aktywnej.

W poszczególnych działaniach przewija się organizacja imprez kulturalnych, sportowych i konkursów aktywizujących społeczność lokalną, te działania zintegrowane z szerszymi projektami finansowanymi ze źródeł europejskich, będą doskonale dopełniały obraz gminy, która posiada znakomite walory turystyczne i stara się je wykorzystywać. Istotnym zadaniem jest również przygotowanie i prowadzenie „Punktu Informacji Turystycznej”.

Strategia województwa zachodniopomorskiego postuluje rozwój usług turystycznych na terenie poza pasem nadbrzeżnym przede wszystkim w zakresie turystyki aktywnej, kwalifikowanej oraz wiejskiej. Do zrealizowania tego celu wskazane jest w tym dokumencie doinwestowanie w zakresie infrastruktury turystycznej oraz rozwój systemów profesjonalnej i ciągłej promocji. Zarówno działania w ramach projektu 2.2.1 jak i 2.2.2 wpisują się doskonale w te założenia. Niestety na terenie gminy Bobolice nie zauważono obiektów posiadających duży potencjał turystyczny, zauważono jedynie obszary przyrodnicze już objęte ochroną prawną oraz planowane i proponowane do objęcia w przyszłości. Ponownie wskazuje to na charakter występujących na terenie gminy zasobów i sposoby ich wykorzystania.

Zamierzenia opisane w tym projekcie odpowiadają również zapisom zawartym w „Koncepcji rozwoju powiatu koszalińskiego” gdzie w „Programie Rozwoju Niektórych Sektorów Gospodarki” przewidziano właśnie działania opisane w powyższych projektach, które doskonale wpisują się w zamierzenia samorządu bobolickiego.

Opisy programów i projektów w Celu strategicznym nr III

ZWIĘKSZENIE POZIOMU ŚWIADCZENIA USŁUG SPOŁECZNYCH

Jak wcześniej wspomniano, zaspokojenie podstawowych potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej jest najważniejszym oczekiwaniem mieszkańców pod adresem władz gminy. Na obecnym poziomie rozwoju cywilizacyjnego powyższe potrzeby są jednak w dużej mierze zaspokajane i coraz częściej jest to traktowane jako coś oczywistego. W tej sytuacji nie mniej istotne stają się potrzeby wyższego rzędu, polegające na dostępności tzw. usług społecznych, takich jak usługi zdrowotne, opieka społeczna, oświata, czy też kultura, sport i rekreacja.

Program 3.1. Oświata, kultura, sport

Z przeprowadzonej analizy sytuacji w gminie wynika, że w omawianych dziedzinach istnieje jeszcze wiele braków, których wyeliminowanie przewidziano w projektach strategicznych, zaproponowanych w niniejszym dokumencie.

Dotyczą one przede wszystkim rozbudowy i poprawy stanu placówek oświatowych i ich wyposażenia. Ich efektem powinno być posiadanie nowoczesnej infrastruktury oświatowej, sprzyjającej wysokiemu poziomowi kształcenia, zarówno dzieci jak i dorosłych. O korzyściach z posiadania wykształcenia świadczy fakt, że w gminie wśród osób bezrobotnych zdecydowanie przeważają osoby z najniższym wykształceniem - podstawowym i zasadniczym zawodowym (jest ich obecnie aż 84,4 % spośród wszystkich zarejestrowanych w PUP bezrobotnych).

3.1.1. Poprawa wyposażenia szkół w pomoce dydaktyczne i organizacja pracowni przedmiotowych

Celem realizacji projektu jest wyrównywanie szans edukacyjnych wszystkich uczniów z terenu gminy oraz zapewnienie młodzieży lepszego przygotowania do dalszej drogi edukacyjnej i w konsekwencji lepszego startu zawodowego.

W trakcie przeprowadzonych spotkań, w których uczestniczyli dyrektorzy szkół i przedszkola z terenu gminy, określono potrzeby placówek, dotyczące zakupów nowoczesnego wyposażenia dydaktycznego, mogą one obejmować m.in.:

- a) sprzęt audiowizualny – rzutniki do folii, rzutniki multimedialne, magnetowidy, telewizory i kamery
- b) zestawy nagłaśniające
- c) kserokopiarki
- d) pomoce dydaktyczne – tablice, mikroskopy, mapy, zestawy edukacyjne, globusy itp.
- e) doposażenie bibliotek – książki, encyklopedie, słowniki, kasety video, materiały w wersji elektronicznej
- f) doposażenie sal gimnastycznych – materace, piłki, kosze i innego sprzętu do innych dyscyplin sportu.

Zakupy powyższego wyposażenia zostały rozpisane na lata 2005 i dalej, uwzględniając na ten cel znaczne środki, należy jednak pamiętać, że są i będą one dokonywane w miarę możliwości finansowych samorządu. Z drugiej strony ilość i jakość wyposażenia w sprzęt dydaktyczny i pomoce naukowe mają duży wpływ na poziom kształcenia, a więc i szanse rozwoju dzieci i młodzieży w gminie, więc niezbędne jest nadanie wysokiego priorytetu dla realizacji tego projektu.

3.1.2. Budowa sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych

Podstawowym elementem rozwoju sportu jest dostępność infrastruktury sportowej. Oczywiście w gminach bogatszych jest możliwe planowanie innych, dużo droższych obiektów sportowych, jednak przy planowaniu strategii gminy Bobolice pamiętano o skromnych możliwościach budżetu gminy. Zaplanowano więc przede wszystkim budowę hali sportowej przy kompleksie szkolnym przy ul. Głowackiego oraz dopiero w 2009 roku rozpoczęcie budowy sali gimnastycznej przy SP w Kurowie.

3.1.3. Organizacja stołówek i świetlic

Przedmiotem projektu jest modernizacja i wyposażenie istniejącej stołówki w SP w Kurowie w celu zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych i technicznych dla prowadzenia żywienia dzieci. Stołówka ta w chwili obecnej funkcjonuje, jednak wymaga drobnych przeróbek, remontów i dodatkowego wyposażenia by mogła spełniać w pełni stawiane przed nią zadania. Jest to tym bardziej ważne zadanie w czasach, kiedy znaczna liczba dzieci korzysta z dżiwiania finansowanego ze środków budżetowych w szkole.

Kolejnym elementem projektu jest organizacja świetlic środowiskowych w poszczególnych sołectwach, które mają stać się miejscami spędzania czasu dzieci i młodzieży. Świetlice takie będą powstawać na bazie istniejących klubów sołeckich i likwidowanych szkół. W chwili obecnej jest już ich pięć. W świetlicach tych odbywają się zajęcia pozalekcyjne, prowadzona jest pomoc w nauce, prowadzone są zajęcia z zakresu świetlic socjo-terapeutycznych. W chwili obecnej zajęcia te są prowadzone przez 4 młode osoby finansowane ze środków Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich. Dodatkowo zespół jest uzupełniany przez dwie osoby przeszkolone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w zakresie socjoterapii. Całość systemu funkcjonuje na zasadzie dojazdu osób prowadzących do poszczególnych punktów.

Docelowo system powinien obejmować następujące miejscowości: Chmielno, Kłanino, Drzewiany, Krepa, Głodawa, Gozd, Kurowo, Porost, Dargiń.

3.1.4. Restrukturyzacja sieci szkół

Dążąc do zwiększenia efektywności zarządzania usługami oświatowymi oraz do zapewnienia jak najlepszych warunków nauczania, Rada Miejska w dniu 25 kwietnia 2003 roku podjęła uchwałę o likwidacji szkoły w Chmielinie. Od 1 września br. uczniowie będą dowożeni do szkoły w Bobolicach. Budynek po szkole zostanie wykorzystany częściowo na świetlicę, a częściowo na mieszkania.

Konieczne jest w najbliższych latach przeprowadzenie kolejnych analiz i podjęcie decyzji dotyczących szkół podstawowych w Kłaninie i Drzewianach. Nauczyciele z wymienionych tutaj szkół znajdą prawdopodobnie pracę w nowym kompleksie szkolnym w Bobolicach.

Proponowane zamknięcie szkół w Kłaninie i Drzewianach oraz przeniesienie dzieci do istniejących szkół w Dargini, Kurowie i Bobolicach jest związane z oddaniem do użytku w dniu 1.09.2005 Gimnazjum w Bobolicach – nowo wybudowanego obiektu wchodzącego w skład Regionalnego Centrum Edukacji, Rekrualifikacji i Reaktywacji Zasobów Ludzkich w Bobolicach

System finansowania oświaty w kraju powoduje, iż utrzymanie małych placówek szkolnych stawia gminę przed koniecznością ponoszenia znacznych dopłat na ich utrzymanie. Dodatkowo utrzymywanie małych szkół w miejscowościach, w których nie ma dużej ilości dzieci i praktycznie nie ma szans na powiększenie ich liczby w najbliższych latach powoduje konieczność łączenia klas, co drastycznie wpływa na poziom nauczania i możliwości rozwoju dzieci.

Zamknięcie małych szkół doprowadzi również do uwolnienia części środków finansowych przeznaczonych w chwili obecnej na ich utrzymanie i umożliwi przeznaczenie tych pieniędzy na inne potrzeby, w tym zakupy sprzętu i wyposażenia oraz remonty w innych obiektach oświatowych na terenie gminy.

3.1.5. Zapewnienie szerszego dostępu do Internetu na terenie gminy

Obecnie nie ulega już wątpliwości, że XXI wiek będzie okresem, w którym komputer będzie stanowił podstawowe narzędzie pracy i podstawowy sprzęt domowy. Nieznajomość jego sprawnej obsługi będzie oznaczała prędzej czy później pewną degradację, jeżeli nie społeczną, to na pewno zawodową. Z tego powodu niezmiernie istotne jest, aby każdy uczeń już na etapie edukacji podstawowej miał zapewnioną możliwość poznania tajników obsługi komputera.

Jednym z najistotniejszych działań do wykonania jest stałe podłączenie do internetu pracowni komputerowych w każdej szkole na terenie gminy. Nie jest to jednak projekt zaplanowany na najbliższe lata ze względu na znaczne koszty, dodatkowo konieczne będzie stopniowe uzupełnianie i polepszanie wyposażenia szkół w zakresie wyposażenia w sprzęt i oprogramowanie komputerowe na przestrzeni następnych lat.

3.1.6. Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolu

Prowadzenie placówek przedszkolnych jest zadaniem własnym gminy. W obecnej sytuacji lokalowej przedszkole w Bobolicach nie jest w stanie zapewnić miejsca wszystkim dzieciom w wieku 3-5 lat, których rodzice chcą, aby ich dziecko zostało objęte opieką przedszkolną. W związku z tym istnieje konieczność rozbudowy budynku w celu uzyskania dodatkowych pomieszczeń oraz ich wyposażenia dla potrzeb przedszkola.

Niezbędny jest również stały monitoring struktury demograficznej mieszkańców gminy pod kątem planowania ilości miejsc w przedszkolu w przeciągu kilku najbliższych lat.

3.1.7. Rozbudowa i remonty obiektów infrastruktury kulturalnej i sportowej

Projekt opisuje działania, które muszą zostać wykonane na przestrzeni najbliższych lat w zakresie poprawy stanu infrastruktury kulturalnej i sportowej. Przeprowadzona analiza wskazała na potrzebę licznych remontów i modernizacji w obiektach sportowych i kulturalnych.

Inwestycje te, rozpisane na najbliższych 8 lat, pochłoną prawdopodobnie przeszło 1 mln zł., są jednak w dużej części niezbędne dla dalszego funkcjonowania tego rodzaju usług na terenie gminy. Dodatkowo należy dla realizacji tego projektu poszukiwać zewnętrznych źródeł finansowania, dostępnych w dużo większym zakresie po naszym przystąpieniu do Unii Europejskiej, przy okazji realizacji różnego rodzaju projektów sportowych i kulturalnych realizowanych w opisanych w tabeli projektu obiektach.

3.1.8. Rozwój współpracy zagranicznej gminy

W ramach tego projektu gmina Bobolice będzie kontynuowała współpracę z partnerskimi jednostkami samorządowymi:

1. Hansstadt Demmin w niemieckim regionie Meklemburgia
2. Jaszun w regionie Solecznickim na Litwie

Będzie ona prowadzona w zakresie:

- wymiany kulturalnej w zakresie sztuki, muzyki, literatury,
- promocji gospodarczej rzemiosła, techniki, rolnictwa, drobnego przemysłu, administracji,
- imprez sportowych różnych dyscyplin, drużyn strażackich i innych organizacji,
- kształcenia i doksztalcania zawodowego
- turystyki i wypoczynku (przede wszystkim wymiana młodzieży)
- współpracy między organizacjami społecznymi.

Zebrane doświadczenia służą poprawie funkcjonowania gminy, usprawnieniu usług świadczonych przez służby komunalne, podejmowaniu zadań związanych ze stymulowaniem rozwoju gminy i jej promocji. Szczególnie ważnym aspektem prowadzonych działań w tym projekcie może być również pomoc w nawiązywaniu współpracy między podmiotami gospodarczymi z rejonów objętych współpracą.

W przyszłości przewiduje się kooperacje z innymi krajami w celu dalszego wspierania długoterminowego rozwoju społeczno-gospodarczego.

3.1.9. Poszerzanie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej

Celem projektu jest rozszerzenie dotychczasowej oferty kulturalnej o nowe, wartościowe formy, odpowiadające zapotrzebowaniom mieszkańców z jednej strony i wnoszące elementy edukacji kulturalnej – z drugiej. Pośrednim celem jest pobudzenie aktywności społecznej w sferze kultury, poprzez stworzenie możliwości uczestnictwa w wydarzeniach o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, bądź w wydarzeniach o wysokim poziomie artystycznym.

Efektom realizacji projektu winno stać się znaczące wzbogacenie dotychczasowej oferty kulturalnej i podniesienie poziomu edukacji kulturalnej w mieście i gminie.

Projekt ten będzie realizowany głównie przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, będzie polegał na organizacji wielu działań, m in. przeglądów, prowadzeniu kół zainteresowań, organizacji imprez sportowych i kulturalnych.

Celem tego projektu jest zagospodarowanie inwencji twórczej i aktywności mieszkańców i realizacja ich potrzeb w zakresie dostępności dóbr kultury i sportu.

Program 3.2. Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo

Sytuacja dotycząca opieki zdrowotnej w gminie została oceniona jako stosunkowo dobra pod względem dostępności usług podstawowej opieki zdrowotnej. Zdecydowanie niewystarczająca jest jednak dostępność usług specjalistów.

Natomiast w zakresie opieki społecznej działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej spotyka się z licznymi problemami, spowodowanymi przede wszystkim ograniczonymi środkami, zwłaszcza w obliczu coraz większej liczby rodzin wymagającej pomocy, między innymi z powodu ubóstwa.

Te kwestie spowodowały, iż w strategii Miasta i Gminy Bobolice zdecydowano o umieszczeniu niniejszego programu poświęconego kwestiom społecznym. Sprawy te są tym bardziej istotne w rzeczywistości, w której trudne sytuacje życiowe powodują wzrost patologii społecznych. Utrzymująca się liczba kradzieży, problemy z zapewnieniem schronienia i opieki osobom narażonym na przemoc w rodzinie, alkoholizm i narkomania to tematy nierozłącznie związane zarówno z kwestiami pomocy społecznej jak i bezpieczeństwa publicznego, dlatego w niniejszym programie strategii zostały potraktowane horyzontalnie.

3.2.1. Prowadzenie zdrowotnych programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych

Długofalowym celem tego projektu jest polepszenie stanu zdrowia mieszkańców miasta i gminy Bobolice.

Mimo, że ochrona zdrowia jest finansowana przez narodowy Fundusz Zdrowia i nie jest zadaniem własnym gminy w zakresie zainteresowania i zobowiązań gminy pozostają jednak wszelkie działania zaliczane do obszaru zdrowia publicznego. Dotyczą one zarówno programów profilaktyczno - interwencyjnych wśród dzieci i młodzieży takich jak lakowanie zębów, czy korygowanie wad postawy jak również programów przesiewowych w całej populacji, nastawionych na wczesne wykrycie przypadków nowej choroby. Planowane jest okresowe monitorowanie stanu zdrowia mieszkańców poprzez badanie wzroku, słuchu, cukrzycy, osteoporozy, prostaty, mammograficzne i inne. Realizowanie programów przesiewowych planowane jest przy współudziale środków pozabudżetowych, między innymi z firm farmaceutycznych i ubezpieczeniowych. Inną grupą działań są programy edukacji prozdrowotnej upowszechniającej zdrowy styl życia: aktywność fizyczna, prawidłowe odżywianie i nieuleganie nałogom. Zaplanowane w projekcie działania przybierają

charakter zmasowanej akcji realizowanej równocześnie przez szkoły, organizacje zajmujące się opieką społeczną, policję, służbę zdrowia, media i inne podmioty.

3.2.2. Poszerzenie zakresu usług świadczonych MGOPS

Zamiarem pracowników zajmujących się pomocą społeczną jest utworzenie w budynku przy Urzędzie, w którym w chwili obecnej mieści się Archiwum i pomieszczenia Obrony Cywilnej, pomieszczeń, które będą pełnić funkcję Centrum Pracy z Rodziną. Docelowo w ramach tego projektu działać może zespół interdyscyplinarny osób odpowiednio przygotowanych do pomocy osobom zagrożonym przemocą w rodzinie. Planowane jest urządzenie pomieszczeń, które będą pełnić rolę hostelu dla osób zagrożonych oraz magazynu rzeczy używanych, które będą mogły być przekazywane osobom potrzebującym.

Stworzenie placówki powinno być odpowiedzią na coraz większe potrzeby społeczne w tym zakresie. Postępujące ubożenie społeczeństwa przynosi bowiem więcej zagrożeń, z którymi powinny radzić sobie placówki zajmujące się pomocą społeczną.

3.2.3. Organizacja i rozwój działalności świetlic socjoterapeutycznych we wsiach oraz działania integracyjne dla dzieci.

Projekt ten jest bezpośrednio powiązany z projektem 3.1.3. i jest jego kontynuacją. Należy dążyć do sytuacji, kiedy opisane w projekcie powyżej świetlice środowiskowe będą stopniowo przeistaczały się w świetlice socjoterapeutyczne. Konieczne będzie więc stopniowe poprawianie i dostosowanie lokali świetlic środowiskowych do pełnienia takiej funkcji oraz dokształcanie personelu, dalej pozostanie już tylko prowadzenie zaawansowanych programów dla dzieci i rodziców oraz realizacja wypoczynku letniego.

W dłuższej perspektywie działania takie powinny przynieść poprawę sytuacji rodzinnej wielu osób i przyczynić się do lepszej socjalizacji dzieci z terenów wiejskich.

Odrębnym działaniem w ramach tego projektu będzie prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży bez deficytu zdrowia z ich niepełnosprawnymi rówieśnikami. Działania takie są podejmowane w ramach współpracy M-GOK i Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Bobolicach. W bibliotece Ośrodka Kultury są organizowane cykliczne spotkania tych grup, w czasie których wykorzystywana jest chęć dzieci do współpracy – w ramach zajęć plastycznych i przyrodniczych dzieci i młodzież mają możliwość budowania wzajemnych dobrych relacji. Organizatorzy pokrywają jedynie koszty materiałów plastycznych.

3.2.4. Organizacja lokali socjalnych

Celem realizacji projektu jest zapewnienie ustawowo wymaganych lokali socjalnych dla najuboższej grupy społecznej w gminie i zapewnienie tym samym podstawowych warunków do egzystencji rodzin eksmitowanych. Koszt inwestycji jest szacowany na około 30 tys. zł. Działanie to będzie polegało na adaptacji budynku administracyjnego po Państwowym Przedsiębiorstwie Rolnym „Bobrol” w Opatówku.

6. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE STRATEGII ROZWOJU

Wspólny wysiłek wielu osób, które przyczyniły się najpierw do opracowania szczegółowej diagnozy stanu gminy, a następnie strategii jej rozwoju na następnych kilka lat, pójdzie na marne, jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie projekty nie będą realizowane. Niestety, nierzadko zdarza się, że strategia po uchwaleniu przez Radę Miasta i Gminy staje się martwym dokumentem, do którego nigdy więcej już się nie sięga.

Strategia powinna być dokumentem żywym – powinna być po prostu podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazującym sposoby ich osiągnięcia. Właśnie po to w pracach nad opracowywaniem strategii wiele czasu poświęcono na rozpisanie każdego projektu strategicznego na zadania, czas wykonania, koszty, źródła finansowania i wykonawców.

Aby zaakceptowane przez Radę Miejską projekty były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, śledzenie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. Najczęściej takim organem jest Burmistrz Miasta i Gminy, a przy najważniejszych decyzjach – oczywiście Rada Miejską. Niekiedy do cyklicznej oceny realizacji zadań powołuje się specjalną komisję, w skład której wchodzi także przedstawiciele społeczności gminnej, nie związani bezpośrednio z pracą Urzędu, ani Rady.

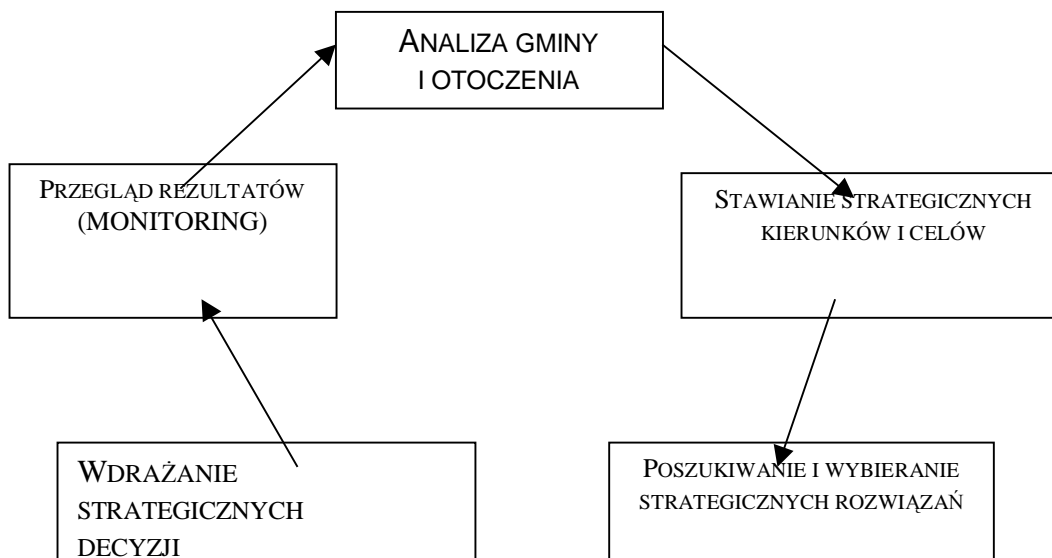
Zapisane w strategii zadania nie powinny być zatwierdzone raz na zawsze – raz w roku powinny być one przeglądane i ewentualnie korygowane bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie do dokumentu strategii powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków) bądź zgłaszanych potrzeb.

Sam proces wdrażania strategii jest w swojej istocie oparty o zasady zarządzania projektem - system stworzony przez praktyków i teoretyków zarządzania w Stanach Zjednoczonych, który później został przeniesiony na grunt samorządów w innych krajach, w tym w Polsce. Poniżej zostały zaprezentowane podstawowe pojęcia związane z tą metodą - technikami wdrażania i monitorowania procesów strategicznych.

6.1. Monitorowanie strategii

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Proces zarządzania strategicznego i miejsce w nim monitoringu

Źródło: W. Gaczek, J. Nowak: *Mechanizm strategicznego rozwoju miasta jako mechanizm usprawniający zarządzanie*, [w:] Domański R. (red.): *Podstawy gospodarczej polityki miasta – studium Poznania*, Biuletyn KPZK PAN, z. 181, Warszawa 1998, s. 456 (za: *Business Strategy in Local Government*, CIPFA, Londyn 1995).

Zasady monitorowania

Ustalono, że monitorowanie by stać się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania strategii powinno charakteryzować się następującymi zasadami:

Wiarygodność - Informacja musi być bardzo wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych. Niedokładne dane systemu monitorowania mogą spowodować podjęcie niewłaściwych działań korygujących.

Aktualność - Informacje muszą być zbierane, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwi podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii.

Obiektywność - Monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych (gromadzonych np. w ramach systemu SAS oraz oprogramowaniu MAS) daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny nie zakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów.

Skupienie się na strategicznych punktach - Monitorowanie koncentrować się będzie na dziedzinach, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyień, mogących wywoływać zahamowania w realizacji projektu lub jego zatrzymanie.

Realizm - Monitorowanie musi być zgodne z realiami projektu. Wdrażający strategię powinien dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów.

Koordinacja informacji - Monitorowanie musi być skoordynowane z tokiem pracy tak, aby nie wpływał na jej zahamowanie, ani też nie przeszkadzał w realizacji podejmowanych działań. Monitorowanie każdego z etapów projektu powinno wpływać na powodzenie całego projektu. Oceny, których dokonuje się w trakcie jego realizacji powinny być znane członkom zespołu sterującego, a w przypadku ujawnienia uchybień, należy podjąć działania, których celem będzie naprawienie błędów oraz zapobieżenie powstaniu podobnych sytuacji w przyszłości. Informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich członków zespołu tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji dotyczących realizacji projektu.

Elastyczność monitorowania - Mechanizm i sam proces monitorowania musi być na tyle elastyczny, aby mógł szybko reagować na zachodzące zmiany. Również w przypadku dokonywania zmian i korekt projektu należy dbać o to, aby modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w późniejszych etapach projektu.

Normatywność i operacyjność monitorowania - Skuteczny system monitorowania w przypadku wykrycia uchybień i odchyłeń od przyjętych norm powinien wskazywać, jakie należy podjąć działania korygujące. W sposobie raportowania powinno być zastrzeżone, jakie działania należy podjąć w przypadku, kiedy zakładane w projekcie rezultaty nie zostają osiągnięte bądź ich jakość budzić będzie wątpliwość. W każdym projekcie należy wskazać, jakie działanie może podjąć odbiorca projektu, aby wyrównać dysproporcje i doprowadzić do realizacji założonego celu.

W procesie monitorowania strategii przewidziano następujące fazy:

Kontrolę wstępną – Rozpoczęcie każdego programu i wchodzących w jego skład projektów poprzedzone będzie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych – wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań. Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programów i projektów.

Monitoring sterujący – Zadaniem tego rodzaju monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyłeń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji projektu. Dla skutecznej realizacji monitoringu sterującego powinien zostać wyłoniony zespół składający się z radnych oraz przedstawicieli administracji samorządowej. Celem działania zespołu będzie ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania strategii oraz rekomendowanie zarządowi niezbędnych działań modyfikujących

Zakończenie projektu - kontrola końcowa - ewaluacja efektów. Ocena końcowa będzie dokonana w celu określenia na ile zakładane w strategii cele zostały osiągnięte oraz ustalenia przyczyny wszelkich odchyłeń w realizacji strategii. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia, czy planowane efekty są zgodne z założonymi normami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości. Są one również kluczowe dla prawidłowego planowania kolejnych edycji strategii rozwoju gminy.

Narzędzia służące zbieraniu informacji zaproponowane w czasie opracowania strategii rozwoju

Do oceny realizacji projektu zostały zaprojektowane w pełni modyfikowalne narzędzia komputerowe służące do gromadzenia informacji na temat osiągniętych efektów realizowanych programów i projektów. Zapewnienie informacji zwrotnej jest jednym z kluczowych instrumentów zapewniających efektywne wdrażanie strategii. Również jej systematyczne zbieranie w istniejących bazach danych jest elementem ułatwiającym późniejsze prace zespołu monitorującego.

Miary wykonania projektów – W celu rzetelnego monitorowania wdrażania strategii potrzebne są dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym

wskaźnikom zostanie określony poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów.

Dla każdego z projektów zaproponowano odpowiednie miary wykonania. Pozwolą one w przyszłości ocenić stopień zaawansowania projektu i sukces w jego realizacji. Pomiar osiąganych wyników pozwala odróżnić powodzenie od porażki. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także ważne znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla prowadzonych zmian czy świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji. Należy jednak pamiętać, że muszą być one interpretowane łącznie. Pojedynczy wskaźnik czy liczba może dawać mylne, zbyt optymistyczne lub zbyt pesymistyczne wrażenie o stopniu zaawansowania wdrażania strategii. Analiza wartości poszczególnych wskaźników pozwala ocenić na ile podejmowane działania zgodne są z zakładanymi celami. Zaproponowane miary umożliwiają bezstronną ocenę osiąganych efektów.

Porównywanie wskaźników – Jednym z podstawowych narzędzi służących do oceny efektów realizowanej strategii jest również porównanie osiąganych wyników pomiędzy gminami. Porównywanie efektów odzwierciedlanych w różnego rodzaju wskaźnikach może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność.

6.2. Zagrożenia związane z oceną wdrażania strategii

Zaproponowane w strategii projekty zostały określone w czasie i zakresie merytorycznym zgodnie z dostępnymi aktualnie danymi. Żadne informacje na temat kosztów danego projektu nie są jednak tutaj dokładne, są to koszty przybliżone, pokazujące tylko przewidywany koszt projektu w stosunku do możliwości finansowych samorządu. Strategia w swoim zarysie pokazuje w ten sposób wagę finansową poszczególnych projektów w stosunku do innych, również ważnych dla społeczności. Dlatego należy pamiętać, iż koszty realizacji projektu zapisane w dokumencie strategii nie mogą być podstawą do oceny jakości zarządzania zasobami finansowymi gminy w jakimkolwiek ujęciu. Całość kosztów związanych z realizacją strategii jest niemożliwa do określenia. Składają się na nią także budżety innych jednostek, fundusze zewnętrzne i praca osób zaangażowanych w rozwój gminy.

Następnym ważnym elementem jest zakres rzeczowy projektów. Na etapie planowania strategii nie da się przewidzieć zarówno okoliczności sprzyjających realizacji danego zamierzenia jak i przeszkód (zarówno finansowych, organizacyjnych jak i formalnych), które utrudnią lub uniemożliwią prawidłowe jego wdrożenie. Dlatego właśnie wszystkie projekty należy traktować jako otwarte pomysły, które powinny być modyfikowane i zmieniane w oparciu o zmieniające się okoliczności i nowe pomysły, zrodzone przy kolejnej aktualizacji tego dokumentu.

7. Zarządzanie urzędem

Jednym z celów budowania strategii rozwoju jest nakreślenie kierunków strategicznych rozwoju, których realizacja pozwoli w przyszłości na skuteczniejszą realizację misji gminy.

Stosunkowo niedawno opracowano *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bobolice* wyznaczające sposób wykorzystania gruntów zgodnie z warunkami naturalnymi, rozwijającą się siecią osadniczą oraz strukturą własności i potrzebami społecznymi. W ślad za dokumentem Studium rozpoczęto prace nad kompleksową strategią rozwoju. Fakty te świadczą o istniejącej w Urzędzie Miejskim świadomości konieczności wdrażania nowoczesnych narzędzi planowania i zarządzania rozwojem. Następnym etapem będzie stworzenie wieloletnich planów: inwestycyjnego i finansowych.

W trakcie prac nad dokumentem strategii władze gminy sygnalizowały rodzącą się konieczność dalszych prac nad sposobem funkcjonowania codziennej pracy Urzędu.

Na terenie całego kraju urzędy gmin stopniowo zaczynają wdrażać narzędzia służące usprawnieniu i poprawieniu jakości obsługi mieszkańców. Istnieje wiele gotowych narzędzi, które można wdrożyć praktycznie w każdej jednostce organizacyjnej.

Można w tym zestawie wymienić takie instrumenty jak TQM – Total Quality Management, który integruje takie normy jakości jak ISO serii 9000 (zarządzanie jakością) i 14000 (zarządzanie środowiskiem) oraz odrębną kategorię, którą stanowią informatyczne systemy obiegu dokumentów i kontroli pracy urzędu, zintegrowane z Biurami Obsługi.

Oczywiście stopień ich zaawansowania jest również związany z ich ceną na rynku. W przypadku tak małej gminy, jaką są Bobolice należy zastanowić się nad możliwością zrealizowania najbardziej podstawowych kroków w kierunku polepszenia obsługi, nie związanych z wielkimi wydatkami.

Rozwiązaniem takim jest przygotowany odpowiednio Punkt Obsługi Interesanta (miejsce gdzie załatwia się zdecydowaną większość spraw związanych z bezpośrednią obsługą mieszkańców). Tego typu rozwiązanie staje się coraz bardziej popularne wśród samorządów na terenie kraju. Co więcej, niektóre rozwiązania ustawowe będą wymagały wprowadzania takiego modelu pracy urzędu, przede wszystkim ze względu na ochronę danych osobowych i informacji niejawnych oraz na ograniczenie kontaktu petenta z osobami wydającymi decyzje administracyjne.

Przed urzędami na terenie całego kraju stoją w przyszłości kolejne wydatki na informatyzację. Niewątpliwie dalszą komputeryzację wymusi podpisana już ustawa o podpisie elektronicznym, która wprowadzi możliwość komunikowania się z Urzędem przez pocztę elektroniczną i co więcej umożliwi otrzymywanie decyzji tą drogą.

Działania zmierzające do wprowadzenia takich narzędzi wymagają jednak nakładów finansowych. Tymczasem od wielu lat na terenie gminy nie odnotowano wzrostu wydatków na administrację. Urząd pracuje od lat z ograniczoną liczbą etatów. Należy przy tym pamiętać, że kolejne reformy administracji w kraju przekazują kolejne kompetencje do wykonania na poziomie samorządu gminnego. Te wszystkie czynniki obiektywnie wskazują na konieczność zwiększenia wydatków na administrację w najbliższych latach przede wszystkim w celu realizacji jej usług na poziomie zadowalającym mieszkańców gminy.

Wszystkie te problemy będą rzutowały na możliwość sprawnego działania i wdrażania projektów zapisanych w tej strategii. Konieczność podwyższenia sprawności i zdolności do wypełniania zadań jest jednym z kluczowych elementów sprawnego zarządzania zasobami, niezbędnego w realizacji określonych celów. Rozwój zdolności administracji do wykonywania stojących przed nią zadań jest również jednym z kluczowych czynników wpływających na skuteczność ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe niezbędne do realizacji większości zadań stawianych w dokumencie strategii.

* * *

załącznik – tabele projektów strategicznych

**ZAŁĄCZNIK DO STRATEGII
ROZWOJU
MIASTA I GMINY
BOBOLICE**

**KARTY REALIZACYJNE
PROJEKTÓW
STRATEGICZNYCH
NA LATA 2003-2013**

URZĄD MIEJSKI W BOBOLICACH

UL. RATUSZOWA 1

76-020 BOBOLICE

<http://www.bobolice.com.pl>

STRATEGIA POWSTAŁA W RAMACH PRAC DORADCZYCH

STOWARZYSZENIA „PARTNERZY DLA SAMORZĄDU”

LIPIEC 2003

KARTA PROJEKTU 1.1.1.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	Infrastruktura podziemna		Numer programu	1.1.	
Nazwa projektu	Dokończenie wodociągowania gminy		Numer projektu	1.1.1.	
Cel realizacji projektu	Zapewnienie dostępu do bieżącej wody				
Czas realizacji	2004-2007	Łączny koszt realizacji projektu	1.250.000	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Budowa wodociągu dla wsi Pomorzany		2004- 2005	200.000	Budżet gminy + środki pozabudżetowe	Firma z przetargu
2. Budowa wodociągu dla wsi Chlebowo		2005- 2007	500.000	Budżet gminy Fundusz EAGGF	Firma z przetargu
3. Budowa wodociągu dla wsi Jatynia		2005- 2007	350.000	Budżet gminy+ środki pozabudżetowe	Firma z przetargu
4. Budowa wodociągu dla wsi Przydargiń		2005- 2007	110.000	Budżet gminy+ środki pozabudżetowe	Firma z przetargu
5. Budowa wodociągu dla wsi Łozice Cegielnia		2005 – 2007	90.000	Budżet gminy+ środki pozabudżetowe	Firma z przetargu
Miary wykonania projektu					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwoty przeznaczone na realizację projektu 2. Długość sieci wodociągowej <ul style="list-style-type: none"> Ad 1. 2.854 mb sieci PVC 90 mm + przyłącza 10 szt., 32 mm Ad 2. 8.000 mb Ad 3. 6.000 mb Ad 4. 2.000 mb Ad 5. 1.400 mb 3. Liczba przyłączy 					

KARTA PROJEKTU 1.1.2.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	Infrastruktura podziemna			Numer programu	1.1.
Nazwa projektu	Rozbudowa systemu kanalizacyjnego na terenie gminy			Numer projektu	1.1.2.
Cel realizacji projektu	Zapewnienie dostępu gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej				
Czas realizacji	2005-2009	Łączny koszt realizacji projektu	15.910.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Bobolicach		2005-2006	1.750.000	Budżet gminy, Pożyczka WFOŚiGW	Firma z przetargu
2. Kanalizacja sanitarna wsi; Gozd, Boboliczki, Radwanki, Pomorzany, Głodowa.		2005-2006	3.100.000	Budżet gminy, Fundusz Spójności	Firma z przetargu
3. Rozbudowa oczyszczalni ścieków we wsi Klanino oraz kanalizacja reszty wsi		2005	750.000	Budżet gminy, Fundusz Spójności	Firma z przetargu
4. Rozbudowa oczyszczalni ścieków we wsi Kurowo oraz kanalizacja sanitarna wsi Kurowo, Cybulino, Ubiedrze, Miliczany		2006-2008	3.200.000	Budżet gminy, Fundusz Spójności	Firma z przetargu
5. Rozbudowa oczyszczalni ścieków we wsi Porost oraz kanalizacja sanitarna wsi Porost, Opatówek, Spokojne, Janówiec		2006-2008	3.060.000	Budżet gminy, Fundusz Spójności	Firma z przetargu
6. Rozbudowa oczyszczalni ścieków we wsi Stare Borne		2007	750.000	Budżet gminy, Fundusz Spójności	Firma z przetargu

7. Reszta kanalizacji sanitarnej we wsi Stare Borne, Drzewiany, Górawino, Trzebień	2008-2009	3.300.000	Budżet gminy, Fundusz Spójności	Firma z przetargu
Miary wykonania projektu				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwoty przeznaczone na realizację projektu 2. Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i grawitacyjnej <ol style="list-style-type: none"> Ad.1. Powiększenie z przepustowości 800 do 1600 m³ Ad.2. Kanalizacja grawitacyjna o dł. 6000 mb PVC 200 mm Kanalizacja tłoczna o dł. 9000 mb PVC 200 mm 3 przepompownie ścieków Ad.3. Przepustowość 500 m³ Ad.4. Przepustowość 500 m³ Ad.5. Przepustowość 400 m³ Ad.6. Przepustowość 500 m³ Ad.7. Kanalizacja grawitacyjna 10 000 mb, tłoczna 6000 mb, 2 przepompownie 3. Liczba przyłączy 4. Ilość rozbudowanych i nowowybudowanych oczyszczalni ścieków 				

KARTA PROJEKTU 1.1.3.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	Infrastruktura podziemna			Numer programu	1.1.
Nazwa projektu	Dalsza gazyfikacja gminy			Numer projektu	1.1.3.
Cel realizacji projektu	Dostarczenie gazu do wszystkich odbiorców na terenie gminy				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	37.730.000	Jednostka koordynująca	WOZG
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Poprowadzenie sieci głównych w ulicach:				WOZG	Firma z przetargu
1.1. ul. Mickiewicza		2006-2008	180.000	WOZG	Firma z przetargu
1.2. ul. Polanowska		2006-2009	500.000	WOZG	Firma z przetargu
1.3. ul. Polna		2005-2007	100.000	WOZG	Firma z przetargu
1.4. Os. Leśne		2007-2010	250.000	WOZG	Firma z przetargu
2. Przyłącza gazowe do budynków:		2003-2013	300.000	Inwestorzy	Inwestorzy
2.1. m. Dargiń		2008-2011	11.200.000	Użytkownicy gazu + WOZG	Firma z przetargu
2.2. m. Głodowa		2007-2010	3.500.000	Użytkownicy gazu + WOZG	Firma z przetargu
2.3. m. Klanino		2009-2013	9.800.000	Użytkownicy gazu + WOZG	Firma z przetargu
2.4. m. Drzewiany		2010-2013	8.400.000	Użytkownicy gazu + WOZG	Firma z przetargu
2.5. m. Porost		2008-2011	3.500.000	Użytkownicy gazu + WOZG	Firma z przetargu

Miary wykonania projektu

1. Nakłady na realizację projektu
2. Długość do wybudowania odcinków
 - zadanie 1.1. – 0.4 km
 - zadanie 1.2. - 1.0 km
 - zadanie 1.3. – 0.3 km
 - zadanie 1.4. – 0.5 km
 - zadanie 2. – 200 szt. (przyłączy)
 - zadanie 2.1. – 16 km
 - zadanie 2.2. - 5 km
 - zadanie 2.3. – 14 km
 - zadanie 2.4. – 12 km
 - zadanie 2.5. – 5 km
3. Koszty wykonania około: 1mb = 700 zł w ulicy i 900 zł za 10 m przyłącza
4. Liczba odbiorców gazu na terenie miasta i gminy

KARTA PROJEKTU 1.2.1.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	System drogowy			Numer programu	1.2.
Nazwa projektu	Poprawa stanu dróg na terenie gminy			Numer projektu	1.2.1.
Cel realizacji projektu	Usprawnienie komunikacji drogowej na terenie gminy				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	1.060.000 zł	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Modernizacja drogi Głodowa-Chlebowo-Nowosiółki		2003	80.000	Budżet Gminy, Urząd Marszałkowski,	Firma z przetargu
2. Remont drogi Więcemierz		2010-2011	100.000	Budżet Gminy, Urząd Wojewódzki, fundusze pomocowe w tym strukturalne	Firma z przetargu
3. Remonty nawierzchni dróg w m. Trzebień, Głodowa, Dobrociechy, Ostrówek, Bożniwice		2008-2009	100.000	Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej Budżet gminy, fundusze pomocowe	Firma z przetargu
7. Remont dróg o nawierzchni żwirowo-gruntowej w m. - Radwanki-Chociwle - Klanino-Dobrociechy - Łozice N- Lubino - Bożniwice - Wojęcino		2010-2013	30.000 300.000 300.000 150.000	Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej Budżet gminy, fundusze pomocowe	Firma z przetargu
Miary wykonania projektu					
1. Nakłady na realizację projektu 2. Długość wybudowanych, zmodernizowanych lub utwardzonych obiektów: <ul style="list-style-type: none"> - zadanie 1 – 4,2 km - zadanie 2 – 4,0 km - zadanie 3 – 3,3 km - zadanie 4 – 10,8 km 					

KARTA PROJEKTU 1.2.2.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	System drogowy		Numer programu	1.2.	
Nazwa projektu	Instalacja sygnalizacji świetlnych		Numer projektu	1.2.2.	
Cel realizacji projektu	Usprawnienie komunikacji w mieście, podniesienie bezpieczeństwa ruchu				
Czas realizacji	2003-2004	Łączny koszt realizacji projektu	25.000	Jednostka koordynująca	GDDKiA
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Budowa sygnalizacji świetlnej w Bobolicach (droga krajowa nr 11) skrzyżowanie ulic Koszalińskiej- 1-go Maja	2003-2004	25.000	GDDKiA Warszawa	Firma z przetargu	
Miary wykonania projektu					
1. Środki przeznaczone na realizację projektu. 2. Liczba wypadków z udziałem pieszych na terenie miasta rocznie.					

KARTA PROJEKTU 1.2.3.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	System drogowy			Numer programu	1.2.
Nazwa projektu	Budowa chodników i modernizacja oświetlenia na terenie miasta Bobolice			Numer projektu	1.2.3.
Cel realizacji projektu	Usprawnienie komunikacji w mieście, podniesienie bezpieczeństwa ruchu				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	545.000 zł bez modernizacji oświetlenia	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Zmiana nawierzchni ulic: - Lipowej		2003	10.000	Budżet gminy, Środki pomocowe	Firma z przetargu
- Tomeckiego		2003	10.000	Budżet gminy, Środki pomocowe	Firma z przetargu
- Jagoszewkiego - Kowalskiego		2003	15.000	Budżet gminy, Środki pomocowe	Firma z przetargu
- Akacyjowa		2004	10.000	Budżet gminy, Środki pomocowe	Firma z przetargu
2. Zmiana nawierzchni chodników: a) Rynek miejski b) W. Polskiego c) Seligera d) Tylna e) Ratuszowa f) Świerczewskiego g) Langiewicza h)		2007-2013	500.000	Budżet gminy, Środki pomocowe	ZUKiO Bobolice lub Firma z przetargu
3. Modernizacja oświetlenia na terenie miasta i gminy Bobolice		2004-2008	-	Z oszczędności energii w latach 2004-2009, Budżet gminy, Wojewoda i dalej zmniejszenie wydatków	Zakład Oświetlenia Drogowego „Północ” Karlino
Miary wykonania projektu					

-
1. Nakłady na realizację projektu
 2. Długość zmodernizowanych odcinków ulic, chodników
 - Zadanie 1 – 1,6 km
 - Zadanie 2 – 2,6 km
 - Zadanie 3 – 32 km, 700 punktów świetlnych

KARTA PROJEKTU 1.3.1.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	Ochrona środowiska		Numer programu	1.3.	
Nazwa projektu	Rozwiązanie problemu zagospodarowania odpadów		Numer projektu	1.3.1.	
Cel realizacji projektu	Likwidacja składowiska odpadów nie odpowiadającego wymogom technicznym, kompleksowe rozwiązanie problemu wywozu odpadów				
Czas realizacji	2006-2013	Łączny koszt realizacji projektu	15.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Eksploatacja istniejącego składowiska gminnego do 2006 a następnie porozumienie z PGK Koszalin i wywóz śmieci na składowiska w Sianowie. Nie przewiduje się przystąpienia do budowy nowego składowiska przez gminę lub w porozumieniu z innymi gminami (wysypisko w Sianowie wystarczy na kolejne 15 lat i jest już nowy teren w gm. Polanów na budowę kolejnego wysypiska)					
Miary wykonania projektu					
1. Decyzja o zakończeniu eksploatacji gminnego składowiska odpadów 2. Podpisanie porozumienia o składowaniu odpadów z terenu gminy Bobolice na wysypisku w Sianowie					

KARTA PROJEKTU 1.3.2.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	Ochrona środowiska		Numer programu	1.3.	
Nazwa projektu	Rozwój systemu segregacji odpadów		Numer projektu	1.3.2.	
Cel realizacji projektu	Selektywna zbiórka odpadów w celu ochrony środowiska naturalnego i pełnej utylizacji odpadów				
Czas realizacji	2006-2013	Łączny koszt realizacji projektu	80.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Zakup i rozstawienie na terenie całej gminy pojemników do selektywnej zbiórki śmieci	2006-2013	80.000	Dotacja dla ZUKiO z budżetu gminy lub budżet firmy zakontraktowanej do prowadzenia gospodarki odpadami	Firma zajmująca się odbiorem śmieci	
Miary wykonania projektu					
1. Ilość rozstawionych pojemników do selektywnej zbiórki odpadów 2. Liczba selekcjonowanych surowców na terenie gminy 3. Ilość zbieranych surowców wtórnych					

KARTA PROJEKTU 1.4.1.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	Gospodarka mieszkaniowa			Numer programu	1.4.
Nazwa projektu	Remonty mieszkań komunalnych			Numer projektu	1.4.1.
Cel realizacji projektu	Remonty i modernizacja budynków komunalnych w celu utrzymania ich w dobrym stanie technicznym				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	8.120.000	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych		2003	620.000 180.000	Dochody z czynszu Dotacja z budżetu gminy	Zakład Budżetowy ZUKiO
2. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych		2004	630.000 200.000	Dochody z czynszu Dotacja z budżetu gminy	Zakład Budżetowy ZUKiO
2. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych		2005	630.000 200.000	Dochody z czynszu Dotacja z budżetu gminy	Zakład Budżetowy ZUKiO
3. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych		2006	620.000 200.000	Dochody z czynszu Dotacja z budżetu gmin	Zakład Budżetowy ZUKiO
4. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych		2007	600.000 180.000	Dochody z czynszu Dotacja z budżetu gmin	Zakład Budżetowy ZUKiO
5. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych		2008	580.000 180.000	Dochody z czynszu Dotacja z budżetu gmin	Zakład Budżetowy ZUKiO

6. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych	2009	570.000	Dochody z czynszu	Zakład Budżetowy ZUKiO
		180.000	Dotacja z budżetu gmin	
7. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych	2010	550.000	Dochody z czynszu	Zakład Budżetowy ZUKiO
		150.000	Dotacja z budżetu gmin	
8. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych	2011	550.000	Dochody z czynszu	Zakład Budżetowy ZUKiO
		150.000	Dotacja z budżetu gmin	
9. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych	2012	530.000	Dochody z czynszu	Zakład Budżetowy ZUKiO
		120.000	Dotacja z budżetu gmin	
10. Remonty i modernizacja mieszkań komunalnych	2013	500.000	Dochody z czynszu	Zakład Budżetowy ZUKiO
		100.000	Dotacja z budżetu gmin	
Miary wykonania projektu				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeprowadzonych remontów budynków 2. Liczba i zakres zmodernizowanych mieszkań 3. Kwoty przeznaczone na realizację projektu <p>Legenda: Dochody z czynszu – oznacza wpływy uzyskane z wpłat z tytułu opłat czynszowych przeznaczone na remonty i modernizację budynków. Dotacja z budżetu gmin – oznacza środki przekazywane przez Urząd Miejski w Bobolicach jako dotacje na cele remontowe i modernizację budynków komunalnych.</p>				

KARTA PROJEKTU 1.4.2.

Cel strategiczny 1		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ			
Nazwa programu	Gospodarka mieszkaniowa			Numer programu	1.4.
Nazwa projektu	Zbywanie mieszkań komunalnych			Numer projektu	1.4.2.
Cel realizacji projektu	Sprzedaż mienia komunalnego prywatnym właścicielom				
Czas realizacji	2004-2013	Łączny koszt realizacji projektu	137.500 zł	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Sprzedaż lokali - 30 szt.		2004	15.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
2. Sprzedaż lokali -25 szt.		2005	12.500	Budżet gminy	Urząd Miejski
3. Sprzedaż lokali -20 szt.		2006	10.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
4. Sprzedaż lokali -20 szt.		2007	10.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
5. Sprzedaż lokali -30 szt.		2008	15.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
6. Sprzedaż lokali -30 szt.		2009	15.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
7. Sprzedaż lokali -30 szt.		2010	15.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
8. Sprzedaż lokali -30 szt.		2011	15.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
9. Sprzedaż lokali -30 szt.		2012	15.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
10. Sprzedaż lokali -30 szt.		2013	15.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
Miary wykonania projektu					
<p>1. Sprzedaż lokali - 275 szt. co stanowi 63% zasobów mieszkań komunalnych.</p> <p>Koszty określone przy poszczególnych latach realizacji projektu oznaczają przewidywane wydatki na dokonanie wycen nieruchomości</p>					

KARTA PROJEKTU 2.1.1.

Cel strategiczny 2		WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO			
Nazwa programu	Wspieranie rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości		Numer programu	2.1.	
Nazwa projektu	Prowadzenie zalesień na gruntach słabych klas		Numer projektu	2.1.1.	
Cel realizacji projektu	Zalesienie gleb i niskiej przydatności rolniczej, poprawa stanu środowiska naturalnego, powiększanie zasobów leśnych gminy				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	2.700.000	Jednostka koordynująca	Starostwo Powiatowe
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Zalesienie 150 ha gruntów rolnych klas najslabszych	2003-2013	2.700.000	Nadleśnictwa, Środki własne rolników	Rolnicy	
Miary wykonania projektu					
1. Decyzje Starosty o wyrażeniu zgody na przeznaczenie gruntów rolnych do zalesienia. 2. Decyzje Starosty stwierdzające zaliczenie zalesionych gruntów rolnych do lasów. 3. Liczba zalesionych hektarów gruntów. 4. Środki przeznaczone na realizację zalesień.					

KARTA PROJEKTU 2.1.2.

Cel strategiczny 2		WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO			
Nazwa programu	Wspieranie rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości		Numer programu	2.1.	
Nazwa projektu	Przygotowanie terenów pod rozwój gospodarczy		Numer projektu	2.1.2.	
Cel realizacji projektu	Pobudzanie rozwoju gospodarczego w gminie Bobolice, określenie funkcji terenów				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	1.500.000	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy	2004-2005	1.500.000	Budżet gminy, Pożyczka z ANR	Firma z przetargu	
Miary wykonania projektu					
1. Liczba i powierzchnia terenów wyznaczonych pod rozwój gospodarczy 2. Nakłady na realizację projektu					

KARTA PROJEKTU 2.1.3.

Cel strategiczny 2		WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO			
Nazwa programu	Wspieranie rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości		Numer programu	2.1.	
Nazwa projektu	Promocja terenów inwestycyjnych gminy, wykorzystanie strony internetowej		Numer projektu	2.1.3.	
Cel realizacji projektu	Długofalowy i trwały rozwój gospodarczy, zwiększenie liczby miejsc pracy				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	94.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Opracowanie i wdrożenie instrumentów sprzyjających przedsiębiorczości		2003-2013	W ramach działalności Gminy	Budżet gminy	Urząd Miejski, Rada Miejska
2. Inwentaryzacja terenów inwestycyjnych		2004	W ramach działalności Gminy	Budżet gminy	Urząd Miejski
3. Opracowanie specjalistycznych ofert inwestycyjnych aktualizowanych w cyklu rocznym: - Katalog ofert - Przewodnik dla inwestorów - Katalog przedsiębiorstw		2005	W ramach działalności Gminy	Budżet gminy, fundusze Unii Europejskiej,	Urząd Miejski
4. Umieszczenie informacji w internetowych bazach danych - Zamieszczenie katalogu terenów inwestycyjnych na stronie internetowej MiG Bobolice - Zamieszczenie katalogu ofert inwestycyjnych w Internetowym Serwisie Gospodarczym		2004-2013	30.000	Budżet gminy, Urząd Miejski w Koszalinie, Budżet Starostwa Powiatowego	Urząd Miejski Urząd Miejski w Koszalinie, Starostwo Powiatowe

5. Wydawnictwa oferty inwestycyjnej: foldery, albumy w wielojęzycznych nakładach	2005	10.000	Budżet gminy, fundusze Unii Europejskiej,	Urząd Miejski
6. Udział w targach inwestycyjnych	2005-2013	40.000	Budżet gminy, fundusze Unii Europejskiej,	Urząd Miejski w Bobolicach
Miary wykonania projektu				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wydrukowanych katalogów ofert inwestycyjnych. 2. Liczba wejść na stronę internetową. 3. Liczba inwestycji na terenie miasta i gminy. 4. Liczba nowych podmiotów gospodarczych. 5. Liczba nowych miejsc pracy. 				

KARTA PROJEKTU 2.1.4.

Cel strategiczny 2		WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO			
Nazwa programu	Wspieranie rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości		Numer programu	2.1.	
Nazwa projektu	Przystąpienie do funduszy poręczeniowych		Numer projektu	2.1.4.	
Cel realizacji projektu	Dostęp do kapitału dla małych i średnich przedsiębiorców				
Czas realizacji	2004-2010 i dalej	Łączny koszt realizacji projektu	140.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Udzielenie poręczeń małym i średnim przedsiębiorcom z terenu gminy Bobolice		2004	20.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
2. Udzielenie poręczeń małym i średnim przedsiębiorcom z terenu gminy Bobolice		2005	20.000		Urząd Miejski
3. Udzielenie poręczeń małym i średnim przedsiębiorcom z terenu gminy Bobolice		2006	20.000		Urząd Miejski
4. Udzielenie poręczeń małym i średnim przedsiębiorcom z terenu gminy Bobolice		2007	20.000		Urząd Miejski
5. Udzielenie poręczeń małym i średnim przedsiębiorcom z terenu gminy Bobolice		2008	20.000		Urząd Miejski
6. Udzielenie poręczeń małym i średnim przedsiębiorcom z terenu gminy Bobolice		2009	20.000		Urząd Miejski
7. Udzielenie poręczeń małym i średnim przedsiębiorcom z terenu gminy Bobolice		2010	20.000		Urząd Miejski
Miary wykonania projektu					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba udzielonych poręczeń kredytowych przedsiębiorcom z terenu gminy Bobolice z Wojewódzkiego Funduszu Poręczeń Kredytowych 2. Łączna kwota poręczeń. 					

KARTA PROJEKTU 2.1.5.

Cel strategiczny 2		WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO			
Nazwa programu	Wspieranie rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości		Numer programu	2.1.	
Nazwa projektu	Regionalne Centrum Edukacji, Rekrualifikacji i Reaktywacji Zasobów Ludzkich w Bobolicach		Numer projektu	2.1.5.	
Cel realizacji projektu	Poprawa dostępności do usług w zakresie edukacji na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym oraz aktywizacja bezrobotnych				
Czas realizacji	2003-2006	Łączny koszt realizacji projektu	17.910.000	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Dokończenie budowy dwóch budynków dydaktycznych gimnazjum, stolówki, budowa hali sportowo-widowiskowej. Przygotowanie boisk, placów, dróg, dokończenie wykonania dokumentacji		2003-2005	11.600 000	Budżet gminy, Środki uzyskane z MENiS, Obligacje komunalne, Pożyczka z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej, Środki strukturalne z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	Firma z przetargu
2. Budowa szkoły średniej, biblioteki, budynku administracji wraz z wyposażeniem Całość tj. pozycja 1 i 2 tworzą Regionalne Centrum		2005-2006	6.310 000	j.w.	Firma z przetargu
Miary wykonania projektu					
1.	Kwoty przeznaczone na realizację projektu – w przypadku braku współfinansowania inwestycji ze środków UE realizowany będzie w podanym wyżej terminie tylko punkt 1.				
2.	Ilość dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców, reprezentantów klubów sportowych – korzystających z hali sportowej				
3.	Wyniki mierzenia jakości pracy Gimnazjum pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy, warunków pracy, wyposażenia w sprzęt i pomoce dydaktyczne, efektów edukacyjnych po III etapie kształcenia				
4.	Podniesienie stopnia wykształcenia mieszkańców gminy w tym procent uczniów posiadających wykształcenie średnie, liczba osób dorosłych uczestniczących w doksztalcaniu				
5.	Liczba osób przekwalifikowanych				
6.	Liczba osób znajdujących miejsca pracy lub tworzących własne miejsca pracy				
7.	Struktura i stopień bezrobocia				

KARTA PROJEKTU 2.1.6.

Cel strategiczny 2		WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO			
Nazwa programu	Wspieranie rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości		Numer programu	2.1.	
Nazwa projektu	Uruchomienie punktu doradztwa i rozwijanie współpracy z samorządem gospodarczym		Numer projektu	2.1.6.	
Cel realizacji projektu	Zapewnienie pomocy w rozwiązywaniu problemów organizacyjno-prawnych oraz ekonomicznych małych i średnich przedsiębiorstw				
Czas realizacji	2003 –2013	Łączny koszt realizacji projektu	78.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Nawiązywanie kontaktów z nowopowstającymi organizacjami samorządu gospodarczego i określenie zasad współpracy		2003-2013	10.000 zł	Budżet gminy	Urząd Miejski
2. Powołanie forum gospodarczego w gminie jako organu opiniodawczo – doradczego dla samorządu gminy		2004	16.000 zł	Budżet gminy	Urząd Miejski
3. Uruchomienie i prowadzenie działalności punktu doradztwa dla małych i średnich przedsiębiorstw: Centrum Obsługi Inwestora		2003-2013	52.000 zł	Państwowa Agencja Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, przedsiębiorcy, budżet gminy	Urząd Miejski
Miary wykonania projektu					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba spotkań z przedstawicielami przedsiębiorstw. 2. Liczba podmiotów objętych działaniami w ramach projektu. 3. Liczba konsultacji udzielonych w punkcie konsultacyjnym. 4. Liczba godzin działania punktu w tygodniu. 					

KARTA PROJEKTU 2.2.1.

Cel strategiczny 2		WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO			
Nazwa programu	Wspieranie rozwoju turystyki			Numer programu	2.2.
Nazwa projektu	Inwentaryzacja zasobów turystycznych gminy Bobolice			Numer projektu	2.2.1.
Cel realizacji projektu	Określenie istniejących zasobów w celu stworzenia produktu turystycznego				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	30.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Opracowanie kompleksowego programu rozwoju usług turystycznych w gminie	2003	-	-	Urząd Miejski	
2. Inwentaryzacja usług turystycznych i utworzenie bazy danych	2003 i dalej co dwa lata	-	-	Urząd Miejski przy współpracy podmiotów działających w turystyce i agroturystyce	
3. Inwentaryzacja dóbr kultury	2003, 2008, 2013			Urząd Miejski	
4. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych	2003 – 2004, i dalej co 5 lat	10.000	Budżet gminy	Urząd Miejski	
5. Opracowanie i realizacja programu zachowania dziedzictwa kulturowego	2003 - 2005	10.000	Budżet gminy, środki pozabudżetowe	Urząd Miejski, środki pozabudżetowe	
Miary wykonania projektu					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Baza danych o usługach turystycznych 2. Liczba wejść na stronę internetową 3. Dokument „Program rozwoju usług turystycznych w gminie Bobolice” 					

KARTA PROJEKTU 2.2.2.

Cel strategiczny 2		WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO			
Nazwa programu	Wspieranie rozwoju turystyki			Numer programu	2.2.
Nazwa projektu	Prowadzenie kompleksowej polityki rozwoju ruchu turystycznego.			Numer projektu	2.2.2.
Cel realizacji projektu	Zwiększenie liczby odwiedzających gminę turystów, powiększenie dochodów organizatorów turystyki na terenie gminy				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	430.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Wytyczenie, oznaczenie i rozbudowa infrastruktury tras rowerowych, szlaków pieszych, miejsc postojowych, szlaków kajakowych, pielgrzymkowych, ekologicznych na terenie gminy Bobolice		2003 – 2006	100.000	Budżet gminy, środki unijne, Urząd Marszałkowski	Urząd Miejski
2. Utworzenie i utrzymanie punktu informacji turystycznej		2004	10.000	Budżet gminy, środki unijne, Phare Cross-boarder	Urząd Miejski
3. Promocja w Internecie – aktualizacja i modyfikacja strony WWW		2003-2013	W ramach kosztów Urzędu	Budżet gminy	Urząd Miejski
4. Oznakowanie (wizualizacja) miejsc i obiektów historycznych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego		2004-2013	80.000	Środki strukturalne UE	Urząd Miejski
5. Promocja działań w zakresie rozwoju turystyki (publikacje, plansze, wystawy, udział w targach turystycznych)		2003-2013	50.000	Budżet gminy, środki pozabudżetowe	Urząd Miejski
6. Stowarzyszenie na rzecz rozwoju i promocji gminy Bobolice – powołanie, działalność		2003 – 2013	40.000	Budżet Stowarzyszenia	Urząd Miejski
7. Działania w zakresie estetyzacji gminy		2003-2013	80.000	Budżet gminy	Urząd Miejski

8. Realizacja programów edukacyjnych, ekologicznych i kulturowych		100.000	Środki pozabudżetowe, budżet gminy	
9. Współpraca regionalna i międzyzwiązkowa	2003-2013	10.000	Budżet gminy	Urząd Miejski
Miary wykonania projektu				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wspólnie realizowanych projektów międzyzwiązkowych 2. Liczba przeprowadzonych projektów w zakresie rozwoju turystycznego z funduszy pomocowych 3. Liczba/km wytyczonych i opisanych tras turystycznych 4. Punkt „it” 5. Liczba tablic informacyjnych 6. Działające stowarzyszenie, 7. Liczba zakupionych nasadzeń, tablic informacyjnych i reklamowych, liczba stojaków na rowery. 8. Liczba wydawnictw i publikacji 9. Liczba odnowionych obiektów 				

KARTA PROJEKTU 3.1.1.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Oświata, kultura, sport			Numer programu	3.1.
Nazwa projektu	Poprawa wyposażenia szkół w pomoce dydaktyczne i organizacja pracowni przedmiotowych			Numer projektu	3.1.1.
Cel realizacji projektu	Powstanie pracowni przedmiotowych w Gimnazjum, lepsze warunki nauczania				
Czas realizacji	2003-2005	Łączny koszt realizacji projektu	50.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Powstanie pracowni przedmiotowych w nowym kompleksie szkolnym	2005	-	W ramach kosztów Centrum	Firma z przetargu	
2. Systematyczna modernizacja, unowocześnianie pracowni komputerowych	Proces ciągły	20.000	Budżet gminy	Dyrektorzy szkół	
3. Doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne do nauki różnych przedmiotów	2003-2005	30.000	Pożyczka z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej, ANR, Sponsorzy, Budżet gminy	Burmistrz, Dyrektorzy szkół	
Miary wykonania projektu					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Powstanie i wyposażenie pracowni przedmiotowych (fizyczna, chemiczna, przyrodnicza, językowa, matematyczna, polonistyczna i inne) w szkołach Bobolice, Kurowo i Dargiń. 2. Wielkość środków przeznaczanych na zakupy wyposażenia dla szkół 3. Liczba komputerów dostępnych dla uczniów na terenie miasta i gminy 					

KARTA PROJEKTU 3.1.2.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Oświata, kultura, sport			Numer programu	3.1.
Nazwa projektu	Budowa sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych			Numer projektu	3.1.2.
Cel realizacji projektu	Uzupełnienie istniejącej bazy sportowej, zapewnienie warunków dla rozwoju sportu				
Czas realizacji	2003-2009	Łączny koszt realizacji projektu	1.000.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Budowa hali sportowej przy kompleksie szkolnym na ul. Głowackiego		2005	-	W ramach kosztów Centrum	Firma z przetargu
2. Budowa sali gimnastycznej przy SP Kurowo		2009	1.000.000	Budżet gminy, MENIS	Firma z przetargu
Miary wykonania projektu					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia hali sportowej 44 m x 24 m 2. Powierzchnia sali gimnastycznej 24 m x 12 m w Kurowie 3. Liczba krytych obiektów sportowych na terenie gminy 					

KARTA PROJEKTU 3.1.3.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Oświata, kultura, sport			Numer programu	3.1.
Nazwa projektu	Organizacja stołówek i świetlic			Numer projektu	3.1.3.
Cel realizacji projektu	Powstanie stołówek przy każdej szkole, zapewnienie dobrych warunków do prowadzenia wyżywienia w szkołach Powstanie świetlic środowiskowych we wsiach dla lepszego zagospodarowania czasu dzieci i młodzieży				
Czas realizacji	2003-2006	Łączny koszt realizacji projektu	75.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Doposażenie istniejącej stołówki w SP Kurowo		2006	15.000	Budżet gminy i szkoły	Firma z przetargu
2. Powstanie świetlic środowiskowych/socjoterapeutyicznych w sołectwach		2003-2007	60.000	Budżet gminy, ANR, TPD	Firma z przetargu lub ZUKiO w Bobolicach
Miary wykonania projektu					
1. Pełne wyposażenie w sprzęt i meble stołówki w SP Kurowo. 2. Świetlice środowiskowe w sołectwach (Chmielno, Kłanino, Drzewiany, Krepa, Głodawa, Gozd, Kurowo, Porost, Dargiń).					

KARTA PROJEKTU 3.1.4.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Oświata, kultura, sport		Numer programu	3.1.	
Nazwa projektu	Restrukturyzacja sieci szkół		Numer projektu	3.1.4.	
Cel realizacji projektu	Dostosowanie sieci szkół do możliwości finansowych gminy i zapewnienie dobrych warunków nauczania				
Czas realizacji	2003-2005	Łączny koszt realizacji projektu	-	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Likwidacja dwóch szkół wiejskich (Kłanino, Drzewiany)	2005	-	-	Urząd Miejski	
Miary wykonania projektu					
1. Liczba szkół podstawowych na terenie gminy 2. Koszt utrzymania jednego ucznia w szkole 3. Liczba uczniów na izbę lekcyjną i oddział					

KARTA PROJEKTU 3.1.5.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Oświata, kultura, sport			Numer programu	3.1.
Nazwa projektu	Zapewnienie szerszego dostępu do internetu na terenie gminy			Numer projektu	3.1.5.
Cel realizacji projektu	Zwiększenie dostępności do Internetu i możliwości korzystania z pracowni komputerowych po lekcjach.				
Czas realizacji	2005-2007	Łączny koszt realizacji projektu	130.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Rozbudowa kawiarenki Internetowej w M-GOK, stworzenie Centrum Informacyjnego		2006-2010	100.000	Budżet gminy, Sponsorzy, Programy pomocowe	Firma z przetargu
2. Wykonanie stałych łączy internetowych w pracowniach komputerowych w szkołach		2005	30.000	Budżety szkół, Budżet gminy, Programy pomocowe	Dyrektorzy szkół
3. Organizacja 3 pracowni internetowych w Regionalnym Centrum Edukacji		2006	-	W ramach kosztów projektu 2.1.5. i 3.1.5. (centrum)	Dyrekcja Centrum
Miary wykonania projektu					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie ilości stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu (do 15 szt.) oraz wydłużenie czasu otwarcia kawiarenki 2. Łączy stałe do Internetu, otwarcie pracowni po południu we wszystkich szkołach na terenie Gminy 3. Liczba pracowni internetowych w szkołach na terenie gminy 					

KARTA PROJEKTU 3.1.6.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Oświata, kultura, sport		Numer programu	3.1.	
Nazwa projektu	Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolu		Numer projektu	3.1.6.	
Cel realizacji projektu	Zapewnienie wszystkim chętnym dzieciom miejsc w przedszkolu				
Czas realizacji	2010-2012	Łączny koszt realizacji projektu	-	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Przeniesienie uczniów klas „0” do budynku szkoły podstawowej	Od września 2005	Oszczędności w wydatkach inwestycyjnych w dziale oświata	-	Urząd Miejski	
Miary wykonania projektu					
1. Powstanie 2-3 różnych sal 2. Liczba miejsc w przedszkolu					

KARTA PROJEKTU 3.1.7.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Oświata, kultura, sport			Numer programu	3.1.
Nazwa projektu	Rozbudowa i remonty obiektów infrastruktury kulturalnej i sportowej			Numer projektu	3.1.7.
Cel realizacji projektu	Utrzymanie właściwego stanu budynków dla celów kultury i sportu				
Czas realizacji	2003-2010	Łączny koszt realizacji projektu	1.114.000	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Modernizacja trybun oraz remont i budowa ogrodzenia stadionu	2003-2004	260.000 zł	Budżet gminy, Programy pomocowe, MENiS	Firma z przetargu	
2. Rozbudowa i modernizacja budynku socjalnego na stadionie	2004-2005	756.00 zł	Urząd Marszałkowski, ARiMR, Programy pomocowe, MENiS	Firma z przetargu	
3. Remont elewacji oraz wymiana okien w budynkach M-GOK	2004-2005	25.000 zł	Budżet Gminy	Firma z przetargu	
4. Remont elewacji budynku kina	2007-2008	23.000 zł	Budżet Gminy	Firma z przetargu	
5. Zwiększenie bazy lokalowej M-GOK w momencie przejęcia części po funkcjonującej obecnie szkole średniej.	2007-2009	50.000 zł	Budżet Gminy	Firma z przetargu	
Miary wykonania projektu					
Ad.1. Uzyskanie 504 miejsc indywidualnych na trybunach stadionu Ad.2. Modernizacja oraz wybudowanie nowych pomieszczeń o powierzchni łącznej 357 m ² Ad.3. Wymiana 11 okien, remont elewacji. Ad.4. Ocieplenie części mieszkalnej budynku oraz remont elewacji. Ad.5. Liczba i powierzchnia pozyskanych i zaadoptowanych pomieszczeń na działalność M-GOK.					

KARTA PROJEKTU 3.1.8.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Oświata, kultura, sport			Numer programu	3.1.
Nazwa projektu	Rozwój współpracy zagranicznej gminy			Numer projektu	3.1.8.
Cel realizacji projektu	Długofalowy rozwój społeczeństwa partnerskich gmin w oparciu o doświadczenia innych państw europejskich w dobie integracji z Unią Europejską. Wypracowanie optymalnych metod współpracy gwarantujących długoletni, stabilny rozwój gospodarczy i społeczny gmin partnerskich.				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	240.500	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski ,
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Prezentacje kulturalne Meckenburgii Pomorze Przednie		2003-2006	3.500	Euroregionu Pomerania	MGOK w Bobolicach, Urząd Miejski Bobolice
2. Wymiana młodzieżowa		2003-2010	52.000	Euroregionu Pomerania	Demmin, Jaszuny, Bobolice
3. Konferencja kulturalna „Polacy i Niemcy w zjednoczonej Europie”		2004-2006	15.000	Euroregionu Pomerania, PHARE	Urząd Miejski
4. Prezentacje folkloru i tradycji		2003-2004	18.000	PHARE	MGOK w Bobolicach, Meckelnburgia, Niemcy, Litwa
5. Organizacja i udział w partnerskich programach kulturalnych i ekologicznych np. Międzynarodowy Piknik Folklorystyczny, Międzynarodowy Festiwal Młodzieżowy w Loitz, Advent Fest, Święto Łąk Pełnikowych , II Międzynarodowy plener malarski „Pomorskie drogi Wiejskie w dolinie Piany i Chocieli”, prezentacje teatralne i ludowych zespołów artystycznych		2003-2010	152.000	Budżet gminy + środki pomocowe UE Euroregionu Pomerania, PHARE	OKSiT Wyszewo – współuczestnictwo Hansestadt Demmin, Rejon Solecznicki Litwa, organizacja pozarządowe

Miary wykonania projektu				
<ol style="list-style-type: none">1. Liczba uczestników imprez międzynarodowych rocznie2. Liczba uczestników wymian rocznie3. Liczba egzemplarzy wydanych materiałów4. Liczba organizowanych wydarzeń integrujących współpracujące jednostki5. Wysokość środków pozyskanych na realizację projektów wymiany				

KARTA PROJEKTU 3.1.9.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Oświata, kultura, sport			Numer programu	3.1.
Nazwa projektu	Poszerzanie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej			Numer projektu	3.1.9.
Cel realizacji projektu	Umożliwienie mieszkańcom dostępu do szerokiej oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej				
Czas realizacji	2003-2010 i dalej	Łączny koszt realizacji projektu	448.000	Jednostka koordynująca	M-GOK
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Edukacja historyczna i regionalna społeczeństwa : <ul style="list-style-type: none"> • Spotkania nt. historii Bobolic dla dzieci i młodzieży • Wzbogacenie Izby Muzealnej w ekspozycje i nowe gabloty • Cykl spotkań nt. Bobolic w środowiskach akademickich 	2003-2013	23.000 (koszt gablot, materiałów promocyjnych i dojazdów)	Budżet Gminy oraz sponsorzy, całość 23 000	M-GOK	
2. Wydanie książki pt. „Legenda o Bobolicach” Zofii Zawilskiej	2004	8.000 zł (koszt przygotowania do druku)	Budżet Gminy oraz sponsorzy	M-GOK	
3. Poznawanie kultury polskiej i wiedzy o książce – spotkania z autorami książek	2004-2013	7.000	Budżet Gminy oraz sponsorzy	M-GOK	
4. Organizacja rajdów rowerowych i pieszych oraz biegów ulicznych – imprezy w skali powiatu	2004-2013	80.000	Budżet Gminy oraz sponsorzy, środki zewnętrzne, uczestnicy	M-GOK	
5. Przeglądy dorobku dzieci i młodzieży	2004-2010 i dalej	50.000 zł na wszystkie lata realizacji do 2010.	Budżet Gminy oraz sponsorzy, środki pozabudżetowe w wys. 50 %,	M-GOK	

6. Przeglądy amatorskich zespołów muzycznych z terenu gminy i powiatu	2005-2010 i dalej	40.000 zł na wszystkie lata realizacji do 2010.	Budżet Gminy oraz sponsorzy, środki pozabudżetowe w wys. 50 %,	M-GOK
7. Utworzenie i prowadzenie sekcji zainteresowań w M-GOK , wspieranie twórczości artystów ludowych	2007-2013 i dalej	200.000 zł na wszystkie lata realizacji do 2010.	Budżet Gminy oraz sponsorzy, środki pozabudżetowe	M-GOK
8. Modernizacja bazy technicznej Ośrodka Kultury	2004-2010	40.000 zł	Budżet Gminy oraz sponsorzy, środki zewnętrzne	M-GOK
Miary wykonania projektu				
<p>Ad.1. Edukacja dzieci i młodzieży ok. 300 osób rocznie. Liczba pozyskanych eksponatów, liczba wykonanych gablot. Spotkania z młodzieżą ok. 30. os. rocznie.</p> <p>Ad.2. Druk ok. 500 egzemplarzy książki.</p> <p>Ad.3. Organizacja 1-2 spotkań w ciągu roku.</p> <p>Ad.4. Organizacja 3 nowych imprez rekreacyjno – sportowych co roku.</p> <p>Ad.5 i 6 . Organizacja dwóch nowych imprez kulturalnych co roku.</p> <p>Ad .7. Stworzenie minimum 3 sekcji zainteresowań.</p> <p>Ad.8. Wymiana aparatury nagłaśniającej do 1000 W.</p>				

KARTA PROJEKTU 3.2.1.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo			Numer programu	3.2.
Nazwa projektu	Prowadzenie zdrowotnych programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych			Numer projektu	3.2.1.
Cel realizacji projektu	Podniesienie poziomu zdrowotności poprzez edukację mieszkańców i prowadzenie badań przesiewowych				
Czas realizacji	2004-2010 i dalej	Łączny koszt realizacji projektu	490.000	Jednostka koordynująca	OZ NFZ
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Programy edukacyjne dla chorych na cukrzycę	2004-2010 i dalej	18.000	OZ NFZ, środki pozabudżetowe	OZ NFZ Urząd Gminy	
2. Programy edukacyjne dla chorych na nadciśnienie	2004-2010 i dalej	18.000	OZ NFZ, środki pozabudżetowe	OZ NFZ Urząd Gminy	
3. Edukacja antynikotynowa	2004-2010 i dalej	25.000	OZ NFZ, środki pozabudżetowe	OZ NFZ Urząd Gminy,	
4. Edukacja antynarkotykowa	2004-2010 i dalej	60.000	OZ NFZ, środki pozabudżetowe	OZ NFZ Urząd Gminy Dyrektorzy szkół	
5. Edukacja dla 40 i 50-latków w zakresie cukrzycy	2004-2010 i dalej	8.000	OZ NFZ, środki pozabudżetowe	OZ NFZ Urząd Gminy	
6. Badania wzroku i słuchu dzieci i młodzieży	2004-2010 i dalej	96.000	OZ NFZ, środki pozabudżetowe	OZ NFZ Urząd Gminy, Dyrektorzy szkół	
7. Edukacja antyalkoholowa	2004-2010 i dalej	25.000	OZ NFZ, środki pozabudżetowe	OZ NFZ Urząd Gminy Dyrektorzy szkół	
8. Badania mammograficzne	2004-2010 i dalej	120.000	OZ NFZ, środki pozabudżetowe	OZ NFZ Urząd Gminy	
9. Edukacja dot. zapobiegania osteoporozie z badaniem densytometrycznym.	2004-2010 i dalej	120.000	OZ NFZ, środki pozabudżetowe	OZ NFZ Urząd Gminy	
Miary wykonania projektu					
<p>Ad.1.i 2. Liczba wyedukowanych chorych rocznie, ok.. 50 osób. Ad.3. i 7. Liczba wyedukowanych chorych rocznie, ok.. 200 osób. Ad.4. Liczba wyedukowanych dzieci i młodzieży rocznie, ok.. 600 osób. Ad.5. Liczba wyedukowanych osób rocznie, ok.. 200 osób. Ad.6. Liczba przebadanych dzieci i młodzieży rocznie, ok.. 500 osób. Ad.8. Liczba przebadanych kobiet rocznie, ok. 200 osób. Ad. 9. Liczba wyedukowanych rocznie, ok.. 200 osób.</p>					

KARTA PROJEKTU 3.2.2.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo		Numer programu	3.2.	
Nazwa projektu	Poszerzenie zakresu usług świadczonych przez MGOPS		Numer projektu	3.2.2.	
Cel realizacji projektu	Pomoc mieszkańcom zagrożonym patologiami z terenu miasta i gminy Bobolice				
Czas realizacji	2003-2013	Łączny koszt realizacji projektu	5.000	Jednostka koordynująca	Burmistrz
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Powołanie i działania zespołu interdyscyplinarnego (przemoc)	2003-2013	-	-	Urząd Gminy	
2. Utworzenie magazynu rzeczy używanych, które mogą być przekazywane innym rodzinom	2004- 2005	5.000	Budżet gminy,	MGOPS	
Miary wykonania projektu					
Ad.1. Liczba osób, którym udzielono porad, lub podjęto działania interwencyjne w związku z przemocą Ad.2. Zakup mebli i sprzętu					

KARTA PROJEKTU 3.2.3.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo		Numer programu	3.1.	
Nazwa projektu	Organizacja świetlic socjoterapeutycznych we wsiach oraz działania integracyjne dla dzieci		Numer projektu	3.2.3.	
Cel realizacji projektu	Zagwarantowanie dzieciom ze środowisk wiejskich możliwości wartościowego spędzania wolnego czasu.				
Czas realizacji	2003-2010	Łączny koszt realizacji projektu	280.000 zł	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania		Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca
1. Stworzenie świetlic socjoterapeutycznych		2008-2013	50.000 zł	MGOPS, Budżet gminy	Urząd Gminy
2. Organizacja wypoczynku letniego		2003-2013	150.000 zł	Urząd Gminy, MGOPS	MGOPS, Szkoły, Klub Abstynenta, GKRPA, Budżet gminy
3. Realizacja programów profilaktyki dla dzieci		2003-2013	50.000 zł	Budżet gminy	Urząd Gminy, Dyrektorzy szkół, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Realizacja programów profilaktyki dla rodziców		2003-2013	30.000 zł	Budżet gminy	Urząd Gminy, MGOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Miary wykonania projektu					
Ad.1. Liczba dzieci, które korzystają z pomocy i usług świetlicy – ok. 500. Ad.2. Liczba dzieci, które uczestniczą w zorganizowanych formach wypoczynku – ok. 200 rocznie. Ad.3. Liczba dzieci objętych programem – ok. 250 rocznie Ad.4. Liczba rodziców uczestniczących w programie – ok. 150 rocznie					

KARTA PROJEKTU 3.2.4.

Cel strategiczny 3		ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH			
Nazwa programu	Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo		Numer programu	3.2.	
Nazwa projektu	Organizacja lokali socjalnych		Numer projektu	3.2.4.	
Cel realizacji projektu	Zapewnienie lokali socjalnych dla osób , co do których gmina jest zobowiązana do takiej interwencji				
Czas realizacji	2003-2008	Łączny koszt realizacji projektu	30.000	Jednostka koordynująca	Urząd Miejski
Zadania	Czas realizacji	Koszt realizacji zadania	Źródła finansowania	Wykonawca	
1. Adaptacja budynku administracyjnego byłego PPR „Bobrol” w Opatówku na cele lokali socjalnych.	2003-2008	30.000	Budżet gminy, ANR	Firma z przetargu	
Miary wykonania projektu					
1. Kwoty przeznaczone na realizację projektu. 2. Liczba oddanych do użytku lokali socjalnych. 3. Liczba rodzin zajmujących mieszkania socjalne na terenie gminy.					